

**Översikt av
verksamhetsberättelse i
lokala programområden
(LPO)
2023**

Rapporten är framtagen 2024-04-17

Vid frågor rörande rapporten kontakta: Avdelningen för hälso-och sjukvårdsstyrning, Enheten för kunskapsstyrning

Aleksandra Cavic, hälso- och sjukvårdsstrateg

aleksandra.cavic@skane.se

072 59 97 2 52

Innehåll

1. LPO akut vård.....	5
2. LPO barns och ungdomars hälsa	6
3. LPO cancersjukdomar	8
4. LPO endokrina sjukdomar.....	9
5. LPO hjärt- och kärlsjukdomar	10
6. LPO hud- och könssjukdomar	11
7. LPO infektionssjukdomar.....	13
8. LPO kirurgi och plastikkirurgi	14
9. LPO kvinnosjukdomar och förlossning	15
10. LPO levnadsvanor	17
11. Lokalt primärvårdsråd (LPR)	18
12. LPO lung- och allergisjukdomar	20
13. LPO mag- och tarmsjukdomar	22
14. LPO medicinsk diagnostik.....	23
15. LPO nervsystemets sjukdomar	24
16. LPO njur- och urinvägssjukdomar	25
17. LPO perioperativ vård, intensivvård och transplantation	26
18. LPO psykisk hälsa	28
19. LPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin	29
20. LPO reumatiska sjukdomar	31
21. LPO rörelseorganens sjukdomar	33
22. LPO/RPO sällsynta sjukdomar	34
23. LPO tandvård.....	38

24. LPO äldres hälsa och palliativ vård.....	39
25. LPO ögonsjukdomar.....	40
26. LPO öron, näsa- och halssjukdomar.....	41
Sammanfattning av verksamhetsberättelse 2023.....	43

1. LPO akut vård

Ordförande: Lindegren Andreas, andreas.lindegren@skane.se

Processledare: Alexander Dozet, alexander.dozet@skane.se

1.1. Övergripande mål

LPO akut vård ska arbeta för en god, säker och jämlik vård för den akuta patienten som söker vård med symtom, tillstånd och skador som är tidskänsliga och potentiellt farliga för liv och hälsa.

1.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

LAG Ambulans

Arbetet inom LAG Ambulans pågår och inrättande av denna lokala arbetsgrupp har bidragit till:

- att mottagande av remisser inför beslut som berör verksamheten är tydligare genom att informationskedjan formaliserats
- att förutsättningar för en naturlig koppling mellan LPO akut vård och akutmottagningarna, som är ett efterföljande led i vårdkedjan, skapats
- att möjlighet till samverkan med andra närliggande områden, exempelvis inom Södra sjukvårdsregionen, ökat
- att möjlighet till att utveckla ambulansens och larmcentralens del av Region Skånes arbete med God och nära vård skapats.

LAG Läkemedel akut vård

Arbetet inom LAG läkemedel akut vård pågår. Fokus under 2023 har varit på basläkemedel för akutsjukvård hospitalt, prehospitalt och inom primärvård. Vidare har LAG läkemedel arbetat med översyn av läkemedel som finns på generella ordinationer. Arbetet har fortsatt med att föreslå bidrag till bakgrundsmaterial i Skånelistan.

Utvecklingsområde inom LPO akut vård

Översyn av akuta patientflöden har fortsatt inom LPO och att följa remissvägarna. LPO har börjat hitta kanaler i verksamheterna för remisshanteringen.

En del i detta arbete är att finna lämpliga indikatorer då de befintliga inte bedömts vara användbara i detta sammanhang. LPO har fortsatt arbeta med hur man på bästa sätt ska sammanföra kompetensområdet pre- och intrahospitalt gällande sekundärtriage samt identifierat behov av en större interaktion med lokalt primärvårdsråd (LPR) kring riktlinjer och uppföljning av följsamhet är viktiga processer framöver.

LAG Akuta flöden

LPO akut vård har bildat LAG Akuta flöden med syftet att bland annat inventera befintliga regionala mätvärden, indikatorer samt främja att information om dessa till verksamheter ökar. LAG ska identifiera akuta flöden som saknar tydlig deskriptiv analys och utveckla kompletterande indikatorer. LAG ska vidare inventera relevanta nationella register som exempelvis Svenska Akutvårdsregister (SVAR), Svenska Traumaregistret (SweTrau) samt andra relevanta register. LAG ska säkerställa att registrering i och export ifrån dessa system är uppdaterad och standardiserad. Detta gäller framför allt SVAR. Fokusområden för denna lokala arbetsgrupp är:

- Flöden till och från SOS alarm
- Ambulansärenden – antal prio ut antal prio in, fördelning lämna hemma? Hänvisning till PV? Hänvisning till akutmottagning

- Flöden vid telefontriagering i primärvård / sjukvårdsrådgivning
- Flöden efter initial telefonkontakt med specialistmottagning
- Hänvisningsflöde till akutmottagning
- Remissflöde till Akutmottagning
- Spontansökande till akutmottagningar
- Flöden mellan kommunal hemsjukvård, mobila team, akutmottagning

2. LPO barns och ungdomars hälsa

Ordförande: Falkenstein-Hagander Kathy, kathy.falkenstein-hagander@skane.se

Processledare: Anna S Andersson, anna.s.andersson @skane.se

2.1. Övergripande mål

LPO barns och ungdomars hälsa ska

- verka för en jämlik och rättvis barnhälsovård i Skåne genom att stödja professionerna i att tillägna sig och omsätta bästa möjliga kunskap.
- arbeta för en jämlik vård med god tillgänglighet för barn och ungdomar med försenad språkligutveckling eller misstanke om språkstörning genom ökad kunskapsbas och spridning av evidensbaserade metoder.
- ge alla barn jämlik tillgång till goda uppväxtvillkor och bästa uppnåeliga hälsa genom att följa den lagstadgade barnkonventionen.

2.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Barnhälsovård

- Föreläst i introduktionsutbildning av nyanställda läkare och sjuksköterskor i Barnhälsovården.
- Föreläst för fysioterapeuter i Primärvården om motorisk utveckling, smärta och vanliga ortopediska tillstånd i syfte att lyfta barnkompetensen i Primärvården.
- Samverkar med universitetsutbildningar för läkare, tandläkare och specialistsjuksköterskor i syfte att lyfta barnperspektivet och barnhälsovårdsprogrammet.
- Ansökt om att skapa LAG Barnhälsovård med syfte att implementera det nationella barnhälsovårdsprogrammet på lokal nivå.

Försenad språklig utveckling eller misstanke om språkstörning

- Nominerat logoped (processledare) från Region Skåne i NAG språkstörning. Samma person har även knutits till LPO barns och ungdomars hälsa.

Barnkonventionen

- Bildat LAG Barn som far illa med syftet att revidera nuvarande handlingsprogram för barn som riskerar att fara illa.
- Arbetat med förbättring av genomförandet och uppföljning av Hälsoundersökningar på begäran av Socialnämnden med LAG HUBS som regional plattform.
- Ansökt till Kunskapsstyrningsrådet om att bilda en LAG med syftet att utforma en riktlinje om subventionerad vård för barn, fått avslag. Arbetet kommer i stället att ske inom rutiner för *Övergripande processer* gällande regionala riktlinjer.
- Anordnat workshop med barnskyddsteamerna på LPO-möte inklusive gästande barnrepresentanter från de olika LPO:erna.
- Nominerat representant för Barnskyddsteamerna till LPO BOUH från och med år 2024.

LAG Amning

LAGs uppdrag är att implementera Socialstyrelsens *Tio steg som främjar amning* i Region Skåne. Under 2023 har LAG amning arbetat med att kartlägga intressenter och vårdkedjan. För att följa upp

implementeringen har LAG amning utvecklat en enkät tillsammans med DARC. Enkäten ska skickas ut till personal i vårdkedjan och utgör baslinje för arbetet. LAG amning har vidare sakkunniggranskat stöd- och behandlingsprogrammet *Lär dig om amning* riktat till blivande och nyblivna föräldrar samt startat piloter.

LAG Barn som far illa

LAGs uppdrag är att uppdatera vårdprogrammet. Tre digitala träffar har hållits under hösten 2023 för att inleda arbetet med Vårdprogram barn som far illa (dåvarande Handlingsplanen). Fokus ligger på att öka kunskapen bland vårdpersonal att upptäcka barnen som far illa, och riskerar fara illa, belysa chefens viktiga roll för att implementera arbetet, formulera bra ”hands on” råd för att stödja och förenkla för anmälaren.

LAGs intention är att färdigställa Vårdprogrammet under våren 2024, varefter gruppen upplöses.

LAG Läkemedel barn och ungdomar

LAGs uppdrag är att ta fram barnavsnitt i Skånelistans bakgrundsmaterial. Samverkat med andra LAG läkemedel avseende diagnosspecifika kapitel. Representerats på Skånes läkemedelsmessa. Varit remissinstans. Granskat generella ordinationslista för Skåne LSS boende för barn och unga. Kommunicerat kring restnoterade läkemedel och deras ersättningspreparat.

LAG Funktionella magtarmsjukdomar (FMT)

LAGs uppdrag är att fram ett underlag för regional riktlinje FMT, där även Mag- och tarmföreningen Skåne har medverkat i utarbetandet. Underlaget har gått på en regional remissrunda, som avslutades i november 2023. LAG FMT kommer, baserat på remissvar, utarbeta ett slutligt underlag som presenteras vidare till Riktlinjeredaktionen.

LAG Hälsoundersökning på begäran av Socialnämnden (HUBS)

LAGs uppdrag är att implementera HUBS samt följa tillgängligheten. LAG:en har även arbetat med utveckling av webbsidans innehåll och beställningsblanketten för HUBS, samt påbörjat revidering av vårdprogrammet för att synkronisera arbetet i Skåne med det nationella materialet HälsoSAMS som Socialstyrelsen nyligen gett ut.

LAG Familjestöd

Har som uppdrag att utveckla en tydlig struktur för att arbeta med familjestöd med avsikt att främja hälsosamma levnadsvanor för barn 0–20 år. Under år 2023 har den tvärprofessionellt sammansatta gruppen arbetat med kartläggning av familjestödsinterventioner, samt förberett för piloter av BarnSäkert på tre BVC under 2024; en metod som identifierar psykosociala riskfaktorer som är kopplad till att barn far eller riskerar att fara illa, samt erbjuder föräldraskapsstöd tidigt.

LAG Vaccin

Har i uppdrag att fungera expertgrupp i frågor som rör vaccination av barn och vuxna. LPO BOUH representerar primärvårdens vårdcentraler och barnhälsovården i gruppen via två medlemmar. Implementeringsarbete pågår avseende ordinarie och särskilda vaccinationsprogram samt Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Övriga genomförda aktiviteter

- Samarbetat med andra LAG och bidragit till att barnperspektivet lyfts fram inom exempelvis områdena obesitas, OSBD, syn och hörsel.
- Granskat 26 remisser gällande nationella vårdprogram, vårdförlopp och regionala riktlinjer inom området barns och ungdomars hälsa.
- Medverkat regelbundet i ordförande/processledarmöten
- Medverkat i RPO BOUH möten, digitalt och på plats (LPO ordf)
- Medverkat i permanenta NAG BHV (LPO ordf)

3. LPO cancersjukdomar

Ordförande: Anna-Karin Magnusson Falck, anna-karin.magnussonfalck@skane.se

Processledare: Jenny Lönnberg, jenny.lonnberg@skane.se

3.1. Övergripande mål

LPO cancersjukdomar utgörs av strategiska cancerrådet. Programområdet arbetar för införandet av den nationella cancerstrategin.

Cancerstrategin syftar till att främja långsiktig utveckling inom centrala områden som prevention och tidig upptäckt av cancer, patientfokus genom bland annat god tillgänglighet, information och sammanhållna vårdkedjor samt kunskapsutveckling i cancervården.

LPOet är kopplingen mellan systemet för kunskapsstyrning, stödjande funktion (RCC) och klinisk linjeorganisation vilket kräver eftertanke för kommunikation men bör ses som en styrka att alla delar är representerade i gemensam målbild.

3.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Prevention

- Teledermatoskopiprojektet är slutrapporterat och ingår till stor del i verksamheternas rutin. Arbetet med att finna en finansieringsstruktur pågår och planeras för i budgetfördelning 2025.
- Införandet av Min vårdplan cancer 1177 pågår och ska även detta förankras i linjeorganisationerna med stödfunktioner.
- LAG organiserad prostatacancerstestning (OPT) förbereder inför breddinförande av organiserad prostatastestning
- Inom vissa områden bör relativt nyinförda arbetssätt och metoder bevakas för jämlik spridning och fortsatt utvärderas för effektmätning.

Patientprocess

- Handlingsplan för ledtider inom ramen för standardiserade vårdförlopp har effektuerats och alla sjukhus i regionen har en riktning för stöd i processarbetet för de olika diagnoserna. Behov och förutsättningar varierar mellan diagnoser och sjukhus vilket gör att lokalt arbete är betydelsefullt, målet är förbättrat 80 %-mål 2024. De lokala cancersamordnarna för NO, NV, SO/SV och SUS har nominerats och beslutats ingå i LPO.
- Koordinatorsutbildning genomförd mars-23 och planerar få en digital uppföljning 2024. Arbetsgrupp SSVR Kliniska distansmöten haft ett uppstartsmöte och teknikval beslutade. Vidare arbete med patient och informationssäkerhet, multidisciplinär konferens (MDK) står på agendan. Regional MDK grupp kvarstår som referensgrupp.
- Inom vissa områden bör relativt nyinförda arbetssätt och metoder bevakas för jämlik spridning och fortsatt utvärderas för effektmätning. Specifikt initierade projekt/LAG berör: MDK utveckling för anpassning till samhällsresurser.

Regional cancerplan 2022 - 2025

- Handlingsplan cancer Region Skåne 2022 - 2025 baseras på den övergripande nationella handlingsplanen som RCC i samverkan på uppdrag av SKR tagit fram och som revideras utifrån lokala förhållanden i södra sjukvårdsregionen av RCC Syd. Det ingår ett flertal långsiktiga mål där det pågår arbete med utveckling av samarbeten och arbetssätt för att möta patientens behov. Utveckling har skett inom de flesta av de angivna områdena såsom rehabilitering, CCC, catch-up vaccination för kvinnor födda 1994–1999, anslutning av fler åldersgrupper inom kolorektalcancerscreening (beräknas fullt infört 2025), organiserad

prostatacancer (OPT), införande av Min vårdplan 1177, hälsosamtal, prevention och forskning. HPV-vaccination av pojkar födda 2009 och senare är infört och avslutat liksom egentest av HPV (screening cervixcancer).

- Projekt baskologi i nära vård för ökad tillgänglighet till nära vård för patienter med palliativt såväl som kurativt syftande onkologisk behandling, har slutrapporterats i december 2023 med rekommenderat införande i hela regionen inom ramen för mobila närsjukvårdsteam och ASIH.
- Slutrapport januari 2023 av regionövergripande mottagning för uppföljning av individer med konstaterad ökad ärftlig risk för cancer med placering på Skånes universitetssjukhus (SUS). Mottagningen beräknas starta under 2024.

4. LPO endokrina sjukdomar

Ordförande: vakant

Processledare: Aleksandra Cavic, aleksandra.cavic@skane.se

4.1. Övergripande mål

LPO endokrina sjukdomar ska arbeta med att

- säkerställa en god osteoporosvård
- förebygga övervikt och fetma hos barn och vuxna samt arbeta för en god obesitasvård.
- hälsa och livskvalitet för personer med diabetes som löper hög risk för att utveckla fotsår förbättras.

4.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

LAG osteoporos

- Införandet av vårdförloppet har pågått under 2023 i enlighet med framtagna handlingsplan.
- PSVF osteoporos har introducerats i berörda verksamheter och förbättringsarbete pågår.
- Uppföljning av genomförandet sker med ett antal utvalda kvalitetsindikatorer.

LAG obesitas

- LAG har under 2023 genomfört gapanalys kopplad till Nationellt vårdprogram för behandling av obesitas hos barn och ungdomar.

LAG diabetes med hög risk för fotsår

- Under 2023 har LAG bemannats och sammanslagning med LAG svårläkta sår samt LAG varicer och venösa bensår har skett.
- Genomförande av gapanalysen pågår.

LPO har inte kunnat arbeta vidare med införande av övriga framtagna nationella kunskapsstöd [Nationellt vårdprogram för hypertyreos \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se) samt [Nationellt vårdprogram för primär hyperparatyreoidism \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](http://nationelltklinisktkunskapsstod.se) då det var svårt att finna sakkunniga som vill/kan engagera sig i det arbetet.

5. LPO hjärt- och kärlsjukdomar

Ordförande: Per Kjellin, per.kjellin@skane.se

Processledare: Kerstin Zettervall, kerstin.zettervall@skane.se

5.1. Övergripande mål

LPO hjärt- och kärlsjukdomar arbetar med att utveckla, sprida och använda bästa möjliga kunskap i vården av patienter med hjärt- och kärlsjukdomar. Hjärt- och kärlsjukdom är en av de vanligaste dödsorsakerna i Sverige idag och omfattar bland annat hjärtinfarkt, hjärtsvikt och venösa bensår.

5.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdförlopp hjärtsvikt - nydebuterad

- LPO har som mål att implementera vårdförlopp hjärtsvikt-nydebuterad i sin helhet.
- LAG hjärtsvikt har i enlighet med införandeprocessen efter en beslutad handlingsplan introducerat vårdförloppet i berörda verksamheter. [Hjärtsvikt – nydebuterad – introducerat vårdförlopp - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#) Inom ramen för kommunikationsaktiviteterna tog LAG fram bildspel om vårdförloppet till chefer respektive medarbetare på sjukhusen i Skåne. Även en kortare film har producerats där rekommenderat arbetssätt i vårdkedjan beskrivs. Sjuksköterska, läkare, fysioterapeut och LAGordförande medverkade. Filmen finns här: [Film om vårdförloppet för nydebuterad hjärtsvikt i Region Skåne \(mediaflow.com\)](#)
- En problemkod (PSVHJ1) kommer att tas fram till hjärtmottagningarna och uppföljning kommer även att ske med ett antal utvalda indikatorer. Fem indikatorer är prioriterade av LAG att lyftas till Region Skånes dashboard för vårdförloppen. Dessa är:
 - Andelen remisser för ekokardiografi vid välgrundad misstanke om nydebuterad hjärtsvikt som besvaras inom 30 kalenderdagar.
 - Antal patienter som remitterats för utredning och behandling via snabbspårhjärtsvikt (*problemkod PSVHJ1 - instruktion kommer*).
 - Andel patienter som avlidit ett år efter hjärtsviktsdiagnos.
 - Andel patienter med nydebuterad hjärtsvikt som haft en oplanerad inskrivning i slutenvård med huvuddiagnos - hjärtsvikt inom ett år från hjärtsviktsdiagnos.
 - Andel patienter med hjärtsvikt med LVEF<40% (HFrEF) som hämtat ut recept quadrupelbehandling (ACEi/ARB/ARNI + BB + MRA + SGLTi) inom 120 dagar från diagnos.

LAG följer upp handlingsplanen och rapporterar till LPO.

Vårdförlopp kritisk benischemi

- LPO har som mål att införa vårdförlopp kritisk benischemi i sin helhet.
- LAG Kritisk benischemi har genomfört gapanalys, tagit fram handlingsplan och nu genomförs förbättringar i verksamheter. Det är främst de tre kärlmottagningarna (Sus, Helsingborg och Kristianstad) som berörs men röntgen, ortopedi och akutmottagningar är involverade. LAG har möte för uppföljning en gång/kvartal. [Kritisk benischemi – introducerat vårdförlopp - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#)
- Inom samtliga tre förvaltningar har det påbörjats förbättringsarbete för att förkorta ledtider. Detta sker bland annat i samarbete med ortopedin och diagnostik. Vidare har det skett en processkartläggning på SUS vilket resulterat i några specificerade åtgärdsförslag.
- Arbete pågår med att rigga för uppföljning, framtagande ett antal utvalda indikatorer har inletts men en del svårigheter visar sig finnas. Problemkod framtagen som ett sätt att märka inkommande remisser och för att kunna följa patientens åtgärder.

Vårdriktlinje sekundärprevention vid kranskärslssjukdom

- LPO har som mål att kartlägga hur väl förankrade befintliga nationella vårdriktlinjer sekundärprevention vid kranskärslssjukdom är samt eventuellt säkra/sprida riktlinjer/material i berörda verksamheter.
- Uppstartsmöte genomfört med Margrét Leósdóttir för att få information om de tre vårdriktlinjerna och en nulägesbeskrivning och påbörja planering av implementeringsaktiviteter. Plan för kartläggning av eventuella gap kommer göras (hjärtmottagningar, avdelningar, primärvård). Kontakt med riktlinjeredaktionerna ska också tas.

Nationellt vårdprogram och vårdförlopp venös sjukdom i benen-varicer och venösa bensår

- LAG venös sjukdom i benen, är nu bemannad och planerar starta mars 2024 med workshop i samverkan med två andra LAG på temat kring vårdförlopp SÅR. Arbetet genomförs enligt Region Skånes införandeprocess för PSVF och rapporteras till LPO under gång.
- Uppföljningen kommer att ske med ett antal utvalda indikatorer. Ej klart.

Övriga genomförda aktiviteter

- Dialog och medskick från LPO till KS-råd gällande eventuell implementering av SCORE2 i primärvården.
- Representation barnombud på LPO Barns- och ungdomars hälsa
- Remissyttrande AKOskåneriktlinjer
Primärvårdsriktlinje Hjärtstopp + akutrumpdf
Primärvårdsriktlinje Förmaksflimmer
Primärvårdsriktlinje Benartärsjukdom
- Remissyttrande - nationella kunskapsstöd.
Perifer kärlsjukdom (NAG)
PSVF hjärtsvikt del 2

6. LPO hud- och könssjukdomar

Ordförande: Åke Svensson, ake.svensson@skane.se

Processledare: Erika Wulff, erika.wulff@skane.se

6.1. Övergripande mål

LPO hud- och könssjukdomar arbetar med att

- öka täckningsgraden i aktuella kvalitetsregister samt utvärdera hur målvärden för behandlingseffekt uppnås
- ombesörja utbildningsinsatser samt ta fram strategi för god, säker och jämlik hudsjukvård – med särskilt fokus på de svårast sjuka patienterna
- följer och stödjer LAGs arbetet med införandet av vårdförloppet svårläkta sår.

6.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Psoriasis

- LPO har under 2023 arbetat med att öka täckningsgraden i kvalitetsregister PsoReg och utvärdera hur målvärden för behandlingseffekt har utvecklats.
- Samtliga kontaktpersoner i respektive verksamhet har under året kontaktats av PsoReg för att stimulera till ökad täckningsgrad i PsoReg, vilket bidragit till att Skåne nu har en hög och förbättrad täckningsgrad totalt.

Atopisk dermatit – vid systembehandling

- LPO har under 2023 arbetat med att öka täckningsgraden i kvalitetsregister SwedAD
- LPO har identifierat ett utbildningsbehov inom vården för att säkra att de behandlingsriktlinjer som tas fram blir kända och använda.

Venereologi

- LPO har bevakat det nationella arbetet kring gonorré. LPO har tillsett att Centrum för sexuell hälsa är uppdaterat om vad man kommer fram till på nationell nivå.

Vårdförlopp svårläkta sår samt det nationella vårdprogrammet för svårläkta sår

- LPO har bevakat och stöttat arbetet med att bemanna lokal arbetsgrupp (LAG), vilken nu är färdigbemnad och som kommer påbörja gapanalys- och handlingsplansarbetet under våren 2024, för att möjliggöra introduktion av vårdförloppet i verksamhet.

Psykodermatologi – kunskapsstöd för vård av patienter med parasitparanoia

- LPO bevakar den nationella arbetsgruppens arbete, där även experter från Region Skåne deltar, vilken tar fram kunskapsstödet för vård av patienter med parasitparanoia.

Basalcellscancer – nationellt vårdprogram för behandling av basalcellscancer

- LPO bevakar det pågående arbetet på både nationellt plan och inom regionalt cancercentrum - vilket ska generera i ett nationellt vårdprogram för behandling av basalcellscancer. Samverkan framöver med LPO cancersjukdomar planeras.

Övriga genomförda aktiviteter

- Remissyttrande vad gäller nationella kunskapsstöd
- Granskning av texter inom ramen för patientinformationsprojekt (1177)
- Bevakar utbildningsbehov
- Fortsatt samverkan med enheten för uppdragsstyrning då behov av kunskaphöjande insatser bedöms önskvärda.
- Flertalet medicinska riktlinjer har granskats och reviderats. LPO ser behov av att reviderade riktlinjer når ut via relevant kanal till alla berörda vårdgivare och arbetar för att säkra att detta sker.
- LPO har ansökt till KS-rådet om att bilda LAG Psoriasis. KS-rådet efterfrågade en inledande GAP-analys, vilket medförde att LPO valde att inte fullfölja bildande av LAG Psoriasis, utan avvaktar till det är dags att införa PSVF Psoriasis.
- LPO har uppmärksammat behov av att samtliga enheter inom Vårdval hud i regionen registrerar i kvalitetsregister, främst PsoReg och SwedAD. LPO har granskat och analyserat data från kvalitetsregister PsoReg och jämfört den med motsvarande KVÅ-kodsregistreringar. Analysen visar att det finns enheter där det finns ett gap mellan PsoReg och Region Skånes databaser vilket tyder på att åtskilliga enheter inte registrerar i PsoReg.

- LPO har identifierat ett antal utmaningar, strukturella och organisatoriska, inom hudsjukvård i regionen och tagit fram förslag till åtgärderna som ska bidra till att en god och mer jämlik hudvård, uppnås.
- LPO har startat upp planering för regional utbildning inom hudområdet som ska ges av dermatologer, avsedd för primärvårdsläkare och ST-läkare. Planeras äga rum hösten 2024.
- 2023 har präglats av svårighet att bemanna LPO fullt ut. Under hösten utökades gruppen med två dermatologer, en från privat vårdgivare och en från Helsingborgs lasarett. Inför 2024 står gruppen utan primärvårdsläkare då den som hittills representerat, från privat vårdcentral, valt att avsluta sitt LPO-uppdrag.

7. LPO infektionssjukdomar

Ordförande: Åkesson Per. per.akesson@skane.se

Processledare: Johanna Jaran, johanna.jaran@skane.se

7.1. Övergripande mål

LPO infektionssjukdomar arbetar för att förebygga och förbättra behandlingen och vård till personer som drabbas av infektionssjukdomar

7.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Strama

- Målet är att verka för att det nationella målet ”att patienterna ska få tillgång till bästa möjliga behandling mot bakteriella infektioner i en sjukvård som motverkar antibiotikaresistens”, uppnås.
- LAG Strama har fortsatt att bevaka och är delaktig i det nationella stramaarbetet.
- Verkar för det nationella tio-punktsprogrammet som antagits som underlag för stramaarbetet i Region Skåne.
- Fortsatt arbete med att fortlöpande förse förskrivare och allmänheten med information samt med övervakning av antibiotikaanvändning och antimikrobiell resistens i Region Skåne.
- Verksamhetsbesök har genomförts på hälsovalenheter och sjukhusavdelningar.
- Fortbildningsinsatser mot öppenvård, slutenvård och kommunal vård har genomförts.
- Fortsatt riktlinjes- och rekommendationsarbete samt antibiotikarörelsearbete.
- Uppföljning sker kontinuerligt inom LPO.

Vårdförlopp sepsis

- Målet är att stödja införande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp sepsis för att uppnå god vård för patienter med sepsis.
- LAG sepsis har genomfört en gapanalys för att beskriva nuläget i Region Skåne i förhållande till [Sepsis - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](https://www.nationellt.se). I gapanalysen identifierades ett antal åtgärdsförslag som syftar till att överbrygga gapen. LAG sepsis har tillsammans med LPO prioriterat åtgärdsförslagen och valt att lyfta fram ett antal åtgärdsförslag som högst prioriterade:
 - Konsolidera och förbättra sepsislarm inom Region Skåne
 - Förbättra diagnosättning
 - Mäta resultat- och processmått
 - Patientuppföljning
- En handlingsplan för åtgärdsförslagen har tagits av arbetsgruppen i samarbete med LPO inför beslut i Kunskapsstyrningsrådet.
- Kvalitetsindikatorer ska tas fram inom ramen för personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp. Uppföljning kommer ske kontinuerligt.

Hepatit B/C

- Arbetet inom insatsområde Hepatit B/C syftar till att medverka till att uppnå WHO's globala mål om eliminering av hepatit B och hepatit C som folkhälsohot till år 2030. Med eliminering avses en 90 procent reduktion av nya infektioner (incidens) och 65 procent reduktion av Hepatit B- och C orsakad död till år 2030 (i jämförelse med situationen 2015). Alla medlemsländer i WHO har antagit elimineringsmålet. [Hepatit-C-elimineringssplan-220915.pdf \(kunskapsstyrningvard.se\)](#)
- LAG hepatit B/C har färdigställt arbetet med behovsanalys/gapanalys och har formulerat övergripande mål för gruppen.
- Behov av samordnare och utbildningsinsatser har identifierats samt samarbete med bland andra kriminalvården och beroendevården.
- Insatserna är i linje med den nationella arbetsgruppens mål (NAG Hepatit B och C).
- Uppföljning sker kontinuerligt inom LPO.

Övriga genomförda aktiviteter

- Kontinuerligt arbete i LPO pågår i form av värdering av nya diagnostiska metoder och behandlingar inom området (omvärldsbevakning).
- Översyn av regionala riktlinjer och remissgranskningar.
- LPO deltar i logistiken vid parallella projekt, till exempel det LÖF-initierad 'Säker Sepsis'.

8. LPO kirurgi och plastikkirurgi

Ordförande: Nordgren Ulrika, ulrika.nordgren@skane.se

Processledare: Aleksandra Cavic, aleksandra.cavic@skane.se

8.1. Övergripande mål

LPO kirurgi och plastikkirurgi arbetar med att möjliggöra en god vård för patienter som genomgår kirurgiska ingrepp eller vårdas på kirurgiska vårdenheter, samt patienter i behov av kirurgi eller plastikkirurgi

8.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

- Nationellt planeras och/eller pågår arbetet med framtagande av kunskapsstöd inom akut bukkirurgi för sköra äldre, bröstreduktionsplastik, bröstrekonstruktion, ljumskbräck (revidering och uppdatering av tidigare kunskapsstödet inom området vad gäller indikationer och kirurgisk behandling utifrån bräcktyp och kön) samt proktologi.
- Region Skånes sakkunniga ingår i flera nationella arbetsgrupper grupper (NAG) och bidrar i det arbetet.
- LPO bevakar arbetet med framtagande av de nationella kunskapsstöden.
- LPO har bidragit i arbetet med revidering av [Regional riktlinje för plastikkirurgi efter kraftig viktnedgång \(skane.se\)](#)

9. LPO kvinnosjukdomar och förlossning

Ordförande: Christine Rubertsson, christine.rubertsson@med.lu.se

Processledare: Jenny Lönnberg, jenny.lonnberg@skane.se

9.1. Övergripande mål

LPO kvinnosjukdomar och förlossning ska arbeta för en god och jämlik förlossningsvård samt bidra till att kvinnors hälsa förbättras. Programområdets uppdrag omfattar hela vårdkedjan, dvs. prevention, utredning, behandling och uppföljning, för både gynekologi och obstetrik. I förlossningsvård ingår åtgärder såväl före och under som efter en förlossning.

9.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdriktlinje graviditetsvecka 41

- September 2021 fastställdes en nationell riktlinje (NPO) som rekommenderade att erbjuda patienter igångsättning i början av vecka 41 vid riskfaktorer (innefattande bl.a. alla förstföderskor), och innan vecka 42+0 för omföderskor med lågriskgraviditet. Riktlinjen är fastställdes 2022-10-24 och började implementeras kliniskt från den 23 januari 2023. Alla sjukhus har påbörjat sitt förändringsarbete för att möjliggöra riktlinjen. LPO inväntar en nationell utvärdering.
- Patienter som når 41 graviditetsveckor erbjuds nu kontroll i början av vecka 41 och igångsättning då om de är förstföderskor eller har andra riskfaktorer, och i slutet av vecka 41 för omföderskor utan riskfaktorer.
- Informationsblad med info om dessa riktlinjer ges till gravida på barnmorskemottagningen i fullgången tid.
- Att andelen graviditeter som når 42 veckor minskat från 5,5% till 0,4% visar att riktlinjen implementerats.
- 2023 startades 29% av alla förlossningar genom induktion; motsv. 4000 igångsättningar i Region Skåne. En tredjedel av dessa igångsättningar gjordes p.g.a. prolongerad graviditet (41 veckor). Antalet fall med intrauterin fosterdöd efter 41 veckor har minskat; totalt 20 fall under 4-årsperioden 2016 - 2019 att jämföra med fyra under 4-årsperioden 2020 - 2023. Andelen akuta kejsarsnitt vid prolongerad graviditet är väsentligen oförändrad. Andel intrauterin fosterdöd har minskat något även bland fullgångna graviditeter.
- Sammanfattningsvis har riktlinjen implementerats och resulterat i nästan 1000 fler igångsättningar 2023 jämfört med innan 2019, vilket haft avsedd effekt att reducera förekomsten av intrauterin fosterdöd utan att leda till fler akuta kejsarsnitt.

Vårdriktlinje fosterdiagnostik

- Den nationella riktlinjen för Fosterdiagnostik har gått igenom av en mindre arbetsgrupp i Region Skåne. Regionen uppfyller väl de punkter som prioriteras i det nationella kunskapsstödet. Sammanfattningsvis kan sägas att det endast är mindre justeringar som behöver göras i Region Skånes nuvarande lokala tillägg. Arbetsgruppen kommer även säkra att information kring fosterdiagnostik är uppdaterad på 1177.se (Region Skånes egna sidor).
- Regionen uppfyller väl de punkter som prioriterats i det nationella kunskapsstödet.

Onormal blödning från livmodern

- LPO har gjort en analys av nuläge i förhållande till den nationella riktlinjen. Sammanfattningsvis anser LPO att regionen uppfyller väl de punkter som prioriterats i det nationella kunskapsstödet. Vi samordnar den benigna kirurgin inom regionen, det finns tillgång till minimalinvasiva metoder och specialistkompetens inom ultraljud finns att tillgå. LPO har beslutat att en regional riktlinje ej behöver tas fram utan att den nationella riktlinjen utgör ett gott kunskapsstöd för Region Skåne. Den nationella riktlinjen har länkats till på sidan för Vårdriktlinjer - Vårdgivare Skåne (skane.se)

Övriga genomförda aktiviteter

Uppdatering av regionala riktlinjer

- Sju riktlinjer har reviderats under 2023, utöver det har LPO haft nära samarbete med Utvecklingsenheten kvinnohälsa och redaktionen för regionala medicinska riktlinjer gällande ytterligare ett antal riktlinjer.
- Ett exempel är tillämpningen av den nya riktlinjen kring Minskade fosterrörelser där man har sett ute i verksamheterna ett ökat antal läkarbesök, även om fosterrörelser verifierats när kvinnan undersökts på förlossningsavdelningen. LPO har efter detta upptäckt reviderat den aktuella riktlinjen och på så sätt förbättrat patientflödet.
- LPO (i nära samarbete med UE kvinnohälsa) arbetar aktivt med användbarhet och tydlighet i riktlinjerna till BMM gällande bl.a. gränssnitt och arbete med remisser för att precisera remitteringar från BMM till specialistvården.

Vulvodyni

- LPO har gjort en preliminär analys av nuläge i förhållande till den nationella riktlinjen i samarbete med LPO barn och ungdomars hälsa. Analysen har resulterat i att LPO har beslutat om att ansöka om en LAG för att genomföra en gapanalys.
- Inget aktuellt i dagsläget.

Hotande förtidsbörd

- Riktlinjen kring prevention av prematurbörd är publicerad juni 2023
- Inget aktuellt i dagsläget.

Mödrahälsovård – sexuell och reproduktiv hälsa ”Blå boken”

- LPO följer den Nationella arbetsgruppens arbete. Ingen ifrån Region Skåne sitter med i denna arbetsgrupp.
- Inget LPO-arbete har varit aktuellt.

NAG Kunskapsstöd (förvaltning av kunskapsstöd)

- LPO följer det nationella arbetet.
- Inget LPO-arbete har varit aktuellt.

Intrauterin tillväxthämning

- LPO har lyft fram behovet av ett nationellt kunskapsstöd för att kunna identifiera intrauterin tillväxthämning och genomfört presentationer kring problemområdet för RPO samt för NPO.
- NPO har uppmärksammat Region Skånes initiativ och verkar nu för att intrauterin tillväxthämning blir ett insatsområde för NPO under 2024.

Hypertyreos

- Det nationella vårdprogrammet för Hyperthyreos har gått igenom och LPO har konstaterat att SFOGs riktlinje skiljer sig något från det nya vårdprogrammet. Region Skånes regionala riktlinje kommer fortsatt att gälla (som baseras på SFOGS riktlinje) endast en mindre justering har varit aktuell.
- LPOs bedömning är att fler kontroller som det nya vårdprogrammet för Hyperthyreos föreslår, inte är befogad ur ett patientsäkerhets-, tillgänglighets-, patientflödes- och ur ett ekonomiskt perspektiv.

10. LPO levnadsvanor

Ordförande: Malin Skogström, malin.skogstrom@skane.se

Processledare: Susanna Stenevi Lundgren, susanna.stenevilundgren@skane.se

10.1. Övergripande mål

Övergripande mål för LPO levnadsvanor är att säkerställa att

- Levnadsvanor lyfts i patientmötet när det är relevant
- Stöd till förändring av levnadsvanor utgör basen i behandlingen av de flesta kroniska sjukdomar/tillstånd

Detta uppnås genom att implementera nationellt vårdprogram levnadsvanor, generisk modell för integrering av levnadsvanor i vårdförlopp och andra kunskapsstöd (motsvarande PSVF, men övergripande), rök- och alkoholfri operation samt genom att stödja arbetet i de fyra upprättade lokala arbetsgrupperna som syftar till att skapa en stärkt process och utveckling inom följande områden

- graviditetsdiabetes
- riktade hälsosamtal
- behandling med familjestöd
- fysisk aktivitet på Recept (FaR)

10.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Införandet av Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling

- Fortsatt utveckling av grundutbudet av utbildningar inom levnadsvaneområdet för vårdpersonal för att kunna tillgodose kompetensbehovet, som exempelvis ett större utbud av korta digitala utbildningar, nivå rådgivande samtal, för tobak respektive alkohol.
- Sedan december 2022 finns det Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling [Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor prevention och behandling \(d2flujgsl7escs.cloudfront.net\)](https://d2flujgsl7escs.cloudfront.net) samt tillhörande kortversioner publicerade på Vårdgivare Skåne [Levnadsvanor, vårdprogram - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](https://www.skane.se/levnadsvanor). Nationella rekommendationer för riskbruk av alkohol uppdaterades av Socialstyrelsen september 2023 och en uppdatering på sidan gjordes då samt i AKO Skånes riktlinjer.
- Tillgången till exempelvis digitala interventioner bör öka för att tillgodose de behov som finns i verksamheterna. Eftersom ohälsosamma matvanor bidrar till en nästan lika stor del av sjukdomsburden som rökning, så har utveckling av ett digifysiskt behandlingsprogram i Stöd- och behandlingsplattformen för ohälsosamma matvanor påbörjats under 2023.
- Varje år hämtas KVÅ-statistik ut för levnadsvaneåtgärder inom primärvård, specialiserad öppenvård samt psykiatri. Uthämtningen för 2023 års registrering är ännu ej klar, men trenden 2022 var en ökning. Detta har uppmärksammats av Socialstyrelsen [Stora skillnader i primärvårdens arbete med levnadsvanor - Socialstyrelsen](#)

Generisk modell för integrering av levnadsvanor i vårdförlopp och andra kunskapsstöd

- Med stöd av det nationella dokumentet har remissrundor kunnat besvaras på ett strukturerat sätt, för att levnadsvanor ska kunna lyftas på ett tydligt och relevant sätt. [Generisk modell för integrering av levnadsvanor i vårdförlopp och andra kunskapsstöd \(skr.se\)](#)
- Se under nationellt vårdprogram

Implementering av regional riktlinje för rök- och alkoholfri operation

- Fortsatt erbjudande om korta digitala utbildningstillfällen. Ett PPT-material inom området, för användning på enhetsmöte i opererande specialiteter, har utvecklats under 2023. Materialet är ännu ej implementerat, men är tänkt att användas i sin helhet, eller delvis, beroende på vilka behov som finns i verksamheten. Innehållet syftar till att förmedla kunskap, bidra till reflektioner samt ge stöd till att skapa en process inom enheten för arbetet med rök- och alkoholfri operation.
- Det finns i nuläget ingen enskild indikator som följer upp just rök -och alkoholfri operation.

LAG uppföljning av patienter med graviditetsdiabetes inom primärvården

Uppdrag för LAG är att ta fram en regional riktlinje kring flödet och omhändertagandet av kvinnor efter förlossning som under graviditet diagnostiserats med graviditetsdiabetes. Även omhändertagande av graviditetsdiabetes i specialistvården ingår i arbetet. (Denna LAG har startats tillsammans med LPO kvinnosjukdomar och förlossning, LPO endokrina sjukdomar och Lokalt primärvårdsråd.)

LAG familjestöd

Uppdrag för LAG att utveckla en tydlig struktur för att arbeta med familjestöd med avsikt att främja hälsosamma levnadsvanor för barn 0–20 år. Arbetat utgår ifrån utredningen ”Börja med barnen!” samt Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor - prevention och behandling. (Denna LAG har startats tillsammans med LPO barn och ungdomars hälsa.

LAG metodutveckling riktade hälsosamtal (RHS)

Uppdrag för LAG är att tillsammans med metod- och kompetensstödet utveckla metoden framåt för att säkerställa att skåningarna erbjuds en fortsatt evidensbaserad satsning som gör skillnad och följer aktuell forskning. Lunds universitet, Malmö universitet, Kristianstad högskola samt Centrum för primärvårdsforskning har representanter i gruppen.

Aktuellt under 2023 har varit dialog kring en eventuell övergång från SCORE till SCORE2 för att riskbedöm deltagarna. Detta har dock visat sig vara mer komplext än väntat och dialogen fortsätter, med inspel från HTA syd, under 2024.

Uppdrag för LAG FaR

Uppdrag för LAG är att stärka och öka användningen av Fysisk aktivitet på Recept i Skånes hälso- och sjukvård. Detta omfattar utveckling av FaR-databas, skapa struktur för forskrivartutbildning, dokumentation i journalsystem, samverkan med RF-SISU och kommuner samt intern uppföljning och återrapportering kring användningen av de medel som Skåne kommer att kunna hämta hem inom ramen för den nationella satsningen

11. Lokalt primärvårdsråd (LPR)

Ordförande: Gunilla Malm, Gunilla.A.Malm@skane.se

Processledare: Karina Petersson Karin.H.Petersson@skane.se

11.1. Övergripande mål

Lokalt primärvårdsråd arbetar med områden som omfattar en stor del av patienterna i primärvården och där det finns stora förbättrings- och utvecklingspotentialer.

11.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Över-, underdiagnostik och över- och underbehandling

- Under 2023 har arbetsgruppen Över- och underdiagnostik/över- och underbehandling bevakat utveckling på nationell nivå (professionsdrivet av SLS i formen Kloka Kliniska val). På grund av framtagande av nationell rapport inom kunskapsstyrning avseende Över- och underdiagnostik/över- och underbehandling har resultat inväntats för att fortsätta arbetet inom området.
- LPR som helhet har under året praktiskt bidragit till området Över- och Underdiagnostik/över- och underbehandling genom granskningar av ett stort antal GAP-analyser, vårdförlopp och vårdprogram.
- Arbeta med att beskriva vården i Region Skåne och primärvården i synnerhet har initierats.

Medverkan i införandeprocessen av personcentrerade vårdförlopp

- LPR har ur ett primärvårdsperspektiv granskat gap-analyser och handlingsplaner framtagna av olika LPO och LAG. Flera av de primärvårdsrepresentanter som medverkar i de lokala arbetsgrupperna med att ta fram gap-analyser har presenterat vårdförloppen på LPR-möten.
- Följande GAP-analyser och handlingsplaner har granskats under året: hjärtsvikt, KOL, osteoporos, höft- och knäledsartros, sepsis, IBD, palliativ vård, kognitiv svikt vid misstänkt demenssjukdom samt stroke TIA del 1.

Övriga genomförda aktiviteter

Psykisk hälsa

Under året har gruppen fortsatt att kartlägga de insatser som görs i primärvården (egen regi) för patienter med psykisk ohälsa. Ett särskilt fokus har legat på förbättrade arbetssätt genom tvärprofessionellt samarbete, tydliggörande av miniminivå och säkerställande av att insatser följs upp och regelbundet utvärderas. Fortsatt uppföljning planeras.

Överskjutning till primärvården

Insatsområdet *överskjutning till primärvården* påbörjades 2023 med anledning av att alltmer av primärvårdens resurser används till vård som utgår från sekundärvården. Primärvårdens och kommunens sjuksköterskor är hårt belastade och allt fler uppgifter överförs från specialiserad vård utan att det är förankrat.

Med inspiration från Primärvårdsrapporten 2023 från Stockholm-Gotland planeras en liknande inventering och utvärdering för Region Skåne.

Stödja primärvårdsrepresentanterna i de olika lokala programområden (LPO/LAG)

Under året har LPR haft ett dialogmöte med primärvårdsrepresentanter i de olika LPO och LAG för att främja samsyn och tillvarata primärvårdsperspektivet inom de olika ämnesområdena.

Granskning av vårdprogram

LPR har under året granskat nationella och regionala vårdprogram som berör primärvården, vårdprogram från Socialstyrelsen samt AKO Skåne-riktlinjer.

Rådgivning

LPR har haft en rådgivande funktion inför beslut av Förfrågningsunderlag och avtal för vårdcentral 2024 avseende dokumenten Kvalitetsindikatorer på vårdcentral 2024 och Riktlinje för medicinskt teknisk och medicinsk utrustning för vårdcentraler 2024.

Bildande av professionsföreträdare

LPR har i samarbete med Primärvårdens utbildningsenhet ansökt och blivit beviljade medel för etablering av professionsföreträdare för arbets- och fysioterapeuter, psykologer, kuratorer och sjuksköterskor.

Medverkande

- LPR har medverkade i webinarier Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp – ett gemensamt förbättringsarbete.
- LPR medverkade med en poster på den årliga mässan Läkemedel i Skåne 2023
- Två medlemmar i LPR medverkar i det Regionala primärvårdsrådet (varav en är ordförande i RPR).

Samverkan

Medlemmar från LPR har samverkat och diskuterat insatser och vård på primärvårdsnivå vid möten med LAG migrän, LAG psykologisk behandling, LAG narkostandvård och LPO äldres hälsa och palliativ vård.

LPR har samverkat med processledare för de personcentrerade och sammanhållna vårdförloppen angående implementeringstakten och utbildning för personal inom primärvården inför implementering av PSVF.

Under året har LPR haft tätt samarbete med Allmänläkare konsult Skåne (AKO Skåne) avseende granskningar av vårdprogram och vårdförlopp.

Gästföreläsare

- Processledarna Emma Ekberg och Kerstin Zettervall presenterade arbetet med implementeringen av de personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp (PSVF).
- Primärvårdsnämndens ordf Lisa Flinth – ett dialogmöte där bland annat resursfördelningen till primärvården diskuterades och Nära vård samt implementeringstakten av de PSVF
- Filosofie doktor Lars Garpenhag, från Centrum för primärvårdsforskning, presenterade artikeln om primärvårdens roll i vården av personer med cancerdiagnos (samarbete med Regionalt Cancercentrum Syd)
- Ordf SFAM:s utbildningsråd Anders Lundqvist föreläste om Kloka kliniska val – att utmönstra lågvärdevård.
- Dåvarande Enhetschef för Kunskapsstyrningen Lena Luts – diskussion kring PSVF och implementerings takten.
Ordf RPO primärvård Stockholm Magnus Røjvall berättade om RPO primärvård Stockholms arbete och insatser.
Projektledare Victoria Sandquist, informerade om Regional patientinformation – Bättre hälsa för flera.

12. LPO lung- och allergisjukdomar

Ordförande: Henning Stenberg, stenberghenning@gmail.com

Processledare: Kerstin Zettervall, kerstin.zettervall@skane.se

12.1. Övergripande mål

LPO lung- och allergisjukdomar arbeta för en god, jämlik och kunskapsbaserad vård av patienter med bland annat astma, kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL), luftvägsallergi, matallergi och obstruktiv sömnapné. Detta omfattar hela vårdkedjan inom såsom till exempel prevention, primärvård, specialistvård, rehabilitering, omvårdnad och medicinsk diagnostik.

12.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdförlopp kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL)

- LPO har som mål att implementera vårdförlopp KOL. Åtgärdsförslag kopplade till del 1 är klara och godkända, LAG KOL behöver se över eventuellt behov av kompletterande åtgärder kopplade till KOL del 2. I slutversion kommer ett enda vårdförlopp publiceras som personcentrerat sammanhållet vårdförlopp kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL).
- LAG KOL har tagit fram gapanalys, handlingsplan med kommunikationsplan för den första delen av vårdförlopp KOL. Godkändes i kunskapsstyrningsrådet för introduktion i verksamhet 2024 Q1. Därefter beslut i LPO att införliva andra delen, och på så vis införa vårdförloppet i sin helhet. Arbetet med detta har påbörjats och nya medlemmar rekryteras till LAG KOL för att representera även de vårdenheter som är involverade i den andra delen av vårdförloppet.
- En förenklad behandlingsplan har tagits fram av LAG KOL. Behandlingsplanen kan användas av patient och vårdgivare i samråd, och syftar bland annat till att öka patientens kunskap om sin egen sjukdom och egenvård.
- Utbildning om vårdförlopp har genomförts i flera nätverk, med information om vårdförloppet i sin helhet samt de åtgärdsförslag som godkänts. Som exempel på sådana tillfällen kan nämnas nätverksträff för astma/KOL-team i primärvården samt nätverksträff för fysioterapeuter och arbetsterapeuter på SUS.
- Uppföljningen kommer att ske med ett antal prioriterade indikatorer. Planering pågår och kommer vara klar då vårdförloppet introduceras i verksamhet under 2024.

Vårdprogram och vårdförlopp obstruktiv sömnapné hos vuxna

- LPO har som mål att bemanna lokal arbetsgrupp (LAG), påbörja gapanalys för att sedan introducera vårdförloppet (och vårdprogrammet) i verksamhet under 2024.
- Uppföljningen kommer att ske med ett antal utvalda indikatorer.

Vårdförlopp matallergi

- LPO har som mål att bemanna lokal arbetsgrupp (LAG), påbörja gapanalys för att sedan introducera vårdförloppet i verksamhet under 2024.
- Bemanning av LAG pågår.
- Uppföljningen kommer att ske med ett antal utvalda indikatorer.

Vårdförlopp lungfibros

- Det pågår ett nationellt arbete och LPO bevakar det.
- Vårdförloppet kom ut på öppen remiss i december 2023 och LPO granskade och inkom med synpunkter.
- Uppföljningen kommer att ske med ett antal utvalda indikatorer.

Nationellt kunskapsstöd - svår allergisk rinokonjunktivit

- Ett nationellt kunskapsstöd för svår allergisk rinokonjunktivit ska tas fram och nominering till arbetsgruppen är avslutad.
- LPO bevakar detta arbete.

Vårdförlopp astma

- Pågår ett nationellt arbete och ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp ska tas fram.
- LPO bevakar detta arbete.

Övriga genomförda aktiviteter

- Remissyttrande vad gäller nationella och lokala kunskapsstöd, till exempel AKO-riktlinjer för astma hos vuxna, astma hos barn, samt PSVF KOL.
- Planering av granskningar av Stöd- och behandlingsmaterial och av texter inom ramen för patientinformationsprojekt (1177).
- LPO har bevakat utbildningsbehovet inom lung- och allergisjukdomar. Spirometri-utbildning (Nationella spirometrikörkortet) och andra utbildningar inom allergi/astma/KOL arrangeras av Primärvårdens utbildningsenhet (PUE), men endast utbildning till primärvård ingår i uppdraget. Det finns ett stort utbildningsbehov (exempelvis till akutsjukvård, slutenvård och arbets- och miljömedicin) som inte tillgodoses i nuvarande organisation.
- LPO har bevakat att bedömning av ohälsosamma levnadsvanors betydelse görs i alla vårdförlopp, och med kopplade åtgärdsförslag enligt vårdförlopp Levnadsvanor.

13. LPO mag- och tarmsjukdomar

Ordförande: Daniel Klintaman, daniel.klintman@skane.se

Processledare: Rula Hameed, rumla.hameed@skane.se

13.1. Övergripande mål

LPO mag- och tarmsjukdomar arbeta för att patienter med mag- och tarmsjukdomar i Region Skåne får god vård enligt senaste evidens och beprövad erfarenhet, samt en behovsstyrd tillgång till alla delar inom vården för mag- och tarmsjukdomar.

13.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdförlopp Inflammatorisk tarmsjukdom (IBD) – vuxna

- Den lokala arbetsgruppen (LAG) IBD arbetar med införandet av det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet som inleds vid misstanke om inflammatorisk tarmsjukdom hos vuxna och avslutas efter uppföljningsbesöket ett år efter att diagnosen fastställdes. Gapanalys med åtgärdsförslag är genomförd, förankrad med LPO mag-och tarmsjukdomar och har varit på en synpunktsrunda.
- Under 2024 kommer resultatet av gapanalysen och åtgärdsförslag att presenteras till kunskapsstyrningsrådet och arbetet med framtagande av handlingsplanen inleds.

Nationellt vårdprogram för levercirros

- Nationellt vårdprogram (NVP) för levercirros godkändes av SKS i oktober 2022. LAG levercirros har beslutats av KS-rådet december 2022 och bemanningen planeras. LAG Levercirros uppdrag är att genomföra gapanalys för att belysa eventuella gap mellan det aktuella läget samt intentionerna i vårdprogrammet, ta fram regionala tillägg (kompletterande information) som ska tydliggöra de nationella rekommendationerna samt göra det nationella vårdprogrammet enkel och lättillgänglig för vårdpersonal.
- Under 2023 har LAG levercirros delvis bemannats och under 2024 påbörjas planeringen för införande av nationella vårdprogrammet i enlighet med uppdragsbeskrivningen.

Regional riktlinje för koloskopi

- På uppdrag av regional hälso-och sjukvårdsledning (RHL) har LAG endoskopi bildats 2022. Uppdraget var att ta fram regional riktlinje för endoskopi som ska omfatta remissprocessen, laxering, hantering av PAD- svar samt ta fram prognos av framtida behov inom endoskopier kopplat till den demografiska utvecklingen med allt fler äldre i befolkningen.

- LAG endoskopi har färdigställt den regionala riktlinjen (RMR) för endoskopi och som blev godkänd i Kunskapsstyrningsrådet och fastställd av hälso- och sjukvårdsdirektören.
- LAG endoskopi har fått ett utökad uppdrag t.o.m. 2026 och ska stödja införandet av riktlinjen.

Övriga genomförda aktiviteter

Regional projekt - patientinformation

- LPO mag- och tarmsjukdomar har granskat nytt producerat patientinformation för TIPS, mikroskopisk kolit, Tömma ut vätska från buken- ascitestappning och långvarig diarré.
- Under 2024 kommer LPO mag- och tarmsjukdomar att granska ytterligare texter.
- Under 2023 har patientinformationstexten för Tömma ut vätska från buken- acitestappning blivit godkänt av LPO mag- och tarmsjukdomar.

Samarbete med AKO (Allmänläkarkonsult Skåne) Skåne

- Samarbetet med AKO har inletts och LPO mag- och tarmsjukdomar kommer att fungera som stöd och inkomma med förslag på AKO-riktlinjer inom mag- och tarmsjukdomar.

14. LPO medicinsk diagnostik

Ordförande: Khorshidi Reza, Reza.Khorshidi@skane.se

Processledare: Emma Ekberg, emma.ekberg@skane.se

14.1. Övergripande mål

LPO medicinsk diagnostik leder och samordnar kunskapsstyrningen inom medicinsk diagnostik, vilket omfattar laboratoriemedicin samt bild och funktion. Programområdet har huvudansvaret för följande kunskapsområden: mikrobiologi, klinisk kemi, klinisk fysiologi, radiologi, transfusionsmedicin, klinisk immunologi, klinisk genetik samt klinisk patologi och cytologi.

14.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Stödja införandet av nationella kunskapsstöd

- LPO medicinsk diagnostik har bevakat det nationella arbetet, vid behov besvarat remisser.
- På lokal nivå har LPO medicinsk diagnostik har tagit del av och vid behov lämnat synpunkter på gapanalyser och handlingsplaner avseende personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp, svarat på frågor, samt stöttat vid bemanning av lokala arbetsgrupper samt erbjudit stöd vid behov av utbildningsinsatser. Exempel på aktuella vårdförlopp artros, KOL, hjärtsvikt och osteoporos.

Samarbeten med andra programområden på lokal, regional och nationell nivå

- LPO medicinsk diagnostik täcker ett mycket brett område. Av denna anledning har LPO medicinsk diagnostik initierat och blivit involverade i många olika pågående samverkanssammanhang på lokal, regional och nationell nivå. Ett exempel är att LPO MD har initierat dialog med LPO hjärta/kärl angående postoperativa uppföljningar. Det arbetet fullföljdes därefter mellan verksamheterna, utanför LPO.
- LPO MD har även bidragit med granskare av nationell patientinformation på 1177.se.

Ordnat införande av slutsatserna i HTA-rapporten "Arbetsprov vid misstänkt kronisk kranskärslssjukdom"

- LPO har inrättat en tillfällig LAG för att ta fram en plan över implementering av slutsatser i HTA-rapporten "Arbetsprov vid misstänkt kronisk kranskärslssjukdom – En jämförelse med andra bild- och funktionsdiagnostiska metoder" och tillhörande yttranden från metod- och prioriteringsrådet i Region Skåne ("Användande av bild- och funktionsdiagnostik vid utredning av personer med låg risk för kronisk kranskärslssjukdom" och "Användande av arbetsprov som diagnostisk metod vid utredning av patienter med bröstsmärta som ger misstanke om kronisk kranskärslssjukdom"). Enligt slutsatserna från HTA-rapporten och metod- och prioriteringsrådets yttranden bör arbetsprov endast i undantagsfall användas som diagnostisk metod vid utredning av patienter med bröstsmärta som ger misstanke om kronisk kranskärslssjukdom. Vidare rekommenderas att bild- och funktionsdiagnostik endast i undantagsfall erbjudas vid utredning av personer med låg risk (pre-testsannolikhet $\leq 15\%$) för kronisk kranskärslssjukdom. Det långsiktiga syftet är att slutsatserna i HTA-rapporten med tillhörande yttranden från metod- och prioriteringsrådet ska implementeras i Region Skåne.
- LAG har arbetat med att ta fram underlag som innefattar en tydlig konsekvensbeskrivning inklusive ekonomi. Vid årets slut är rapporten i sin slutfas.

15. LPO nervsystemets sjukdomar

Ordförande: Olsson Hau Stefan, stefan.olssonhau@skane.se

Processledare: Nadia Al Omar, Nadia.Al-Omar@skane.se

15.1. Övergripande mål

LPO nervsystemets sjukdomar arbetar för att säkerställa att alla patienter med sjukdomar inom nervsystemet inom regionen får god vård enligt senaste evidens och beprövad erfarenhet samt tillgång till alla delar i den neurologivården.

15.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdförlopp stroke/TIA del 1 och del 2

- LAG stroke/TIA har tagit fram handlingsplan i samband med införande av vårdförloppet stroke/Tia – tidiga insatser och vård (del 1.). Vårdförloppet omfattar utredande och behandlande åtgärder. Det inleds vid misstanke om stroke inklusive subarachnoidalblödning eller TIA och avslutas inför utskrivning av patient från strokeenhet eller vid överflyttning av patient till annan specialiserad vård.
- Handlingsplan godkändes i KS-rådet och vårdförloppet har introducerats i berörda verksamheter.
- Uppföljning av införande sker med ett antal utvalda kvalitetsindikatorer. Halvårsvis rapportering till LPO från LAG angående implementering.
- Vårdförlopp stroke/Tia - fortsatt vård och rehabilitering. Vårdförloppet inleds inför utskrivning av patient från strokeenhet och omfattar åtgärder livet ut. Vårdförloppet omfattar åtgärder inför utskrivning efter stroke eller TIA, fortsatt rehabilitering samt strukturerad uppföljning och pågår vanligen livet ut. Vårdförloppet tar vid där vårdförlopp Stroke och TIA - tidiga insatser och vård slutar.
- Under 2023 har arbetet med införandet av vårdförloppet påbörjats.

Vårdriktlinjen för migrän

- Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade 2022-06-23 (2021-POL000538-002) att ge Hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att säkerställa införande av den nationella riktlinjen för

migrän och följa upp effekterna av införandet för åiterrapportering till hälso- och sjukvårdsnämnden.

- Under 2023 har LAG migrän bildats och fått i uppdrag att genomföra gapanalys för att identifiera eventuella skillnader i dagens vård av patienter med huvudvärk/migrän och intentionerna i riktlinjen. I gapanalysen ska en kartläggning av nuläget med beskrivning av bl.a. organisation av vården, resurser, nuvarande regionala riktlinjer samt undanträngningseffekter, presenteras. Gapanalysen ska omfatta både vård av vuxna och barn med huvudvärk/migrän. Vidare ska LAG föreslå eventuella förbättringsåtgärder/behov. Resultat av gapanalysen ska presenteras till KS-rådet.

Vårdförlopp långvarig smärta, vuxna

- Vårdförloppet långvarig smärta, vuxna beslutades i oktober 2022. Lokal arbetsgrupp (LAG) smärta har fått ett utökat uppdrag att stödja införande av vårdförloppet långvarig smärta, vuxna.
- LAG smärta har genomfört gap-analys och resultaten samt åtgärdsförslagen är presenterade till LPO. Gap-analysen tas upp i KS-rådet för ställningstagande om de föreslagna åtgärderna är möjliga att införa.

Införande av vårdförloppet epilepsi

- Vårdförloppet epilepsi beslutades i oktober 2022. Vårdförloppet inleds vid misstanke om epilepsi hos barn eller vuxen och avslutas om/när diagnosen avskrivs eller om patienten inte längre behöver behandling.
- En lokal arbetsgrupp (LAG) epilepsi för införande av vårdförloppet har bildats men inte bemannats då införandet av vårdförloppet skjuts fram till 2024.

16. LPO njur- och urinvägssjukdomar

Ordförande: Christensson Anders, anders.christensson@skane.se

Processledare: Mats Andersson, mats.g.andersson@skane.se

16.1. Övergripande mål

LPO njur- och urinvägssjukdomar arbetar med att säkerställa att alla patienter med njurmedicinsk och/eller urologisk sjukdom inom regionen får god vård enligt senaste evidens och beprövad erfarenhet samt tillgång till alla delar i den njurmedicinska respektive urologiska vården.

16.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

LPO njur- och urinvägssjukdomar har under året haft som huvudmålsättning att förverkliga nationella och regionala mål samt säkerställa implementeringen av vårdprogram. Inrättat LAG för flera sjukdomsområden med inriktning på faktaunderlag, analys och förankring samt därefter implementering av vårdprogram.

LAG kronisk njursjukdom (CKD)

- Nationellt vårdprogram CKD [Nationellt vårdprogram för kronisk njursjukdom \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](https://www.nationelltklinisktkunskapsstod.se) har tagits fram och LPO har ställt sig bakom rekommendationerna. På nationell nivå pågår arbete med att uppgradera vårdprogrammet. När det gäller Södra sjukvårdsregionens ställningstagande till samsyn och innehåll i CKD vårdprogrammet sker förankringen genom ordföranden för RPO. Parallellt med ovanstående har LPO arbetat med Region Kronoberg, Region Blekinge och Region Halland som också ställer sig bakom vårdprogrammet. Förankring och implementering sker via respektive regions LPO. Implementeringen av CKD är avgörande för genomslaget och förankringen.

Projektarbete angående flödet av patienter mellan primärvården och njurmedicin pågår. CKD-programmet medför ökad inremittering och behov av att utreda fler patienter. Viktiga frågor är vårdstrukturering och att det blir fler patienter i flödet.

- För att underlätta implementering av vårdprogrammet arbetar LAG med att införa en mer strukturerad återremiss till primärvården och samtidigt delge patienten utredningsresultat, fortsatt planering och behandling för framtiden. Detta syftar till att höja kvaliteten på remissfall samt öka säkerheten genom att patienten involveras.

LAG Stensjukdom

- Nationellt vårdprogram för stensjukdom i övre urinvägarna har tagits fram [Nationellt vårdprogram för stensjukdom i övre urinvägarna \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)
- LAG stensjukdom har fått i uppdrag att öka kunskapen genom framtagande av relevant statistik och därigenom dra viktiga slutsatser för det fortsatta arbetet med att strukturera patientflödet samt stödja införande av kunskapen.
- LAG har genomfört analysarbete och dragit slutsatser om patientgruppen.
- När patienten kommer till akuten och det finns misstanke om stensjukdom, är det av stor vikt att samtliga patienter genomgår röntgenundersökning innan vidare undersökning/behandling. Utfallet är att ungefär 40 % av patienterna har ingen sten och möjligheten till röntgen varierar mellan sjukhusen. Likformig behandling i Skåne vid misstänkt njurstensfall förutsätter DT-undersökning. Spridningen av antalet patienter per vårdcentral är stor och varierar mellan 0 - 49 patienter per vårdcentral.
- Implementering av vårdprogrammet och ovanstående kunskap pågår.

LAG Vaskulit

- Bildandet av LAG Vaskulit skedde under 2022. Den senaste versionen av regionalt vårdprogrammet är publicerad och gäller för år 2024, [Vårdprogram för Systemisk vaskulit engagerande små och medelstora kärl \(skane.se\)](#). Diskussioner pågår inom om att det finns behov av att ta fram nationellt vårdprogram för vaskulit och i detta sammanhang skulle Region Skånes arbete kunna vara en förebild.
- Region Skåne har ett vårdprogram för denna patientgrupp och LAG har under året arbetat med att implementeringen och kunskapsuppbyggnaden.

LAG läkemedel

- En viktig arbetsuppgift för LAG läkemedel är att representanterna för vårdområde njurmedicin och vårdområde urologi förväntas skriva ett kapitel i bakgrundsmaterialet till "Skånelistan". Gällande Skånelistan är sedan tidigare urologin etablerad medan njursidan är ny. Dock finns det behov av att formera en läkemedelsgrupp specifikt inom vårdområde njurmedicin. Arbetet med att skriva kapitlet om läkemedel vid kronisk njursjukdom är utfört och texten publicerad.
- Vårdområde urologi sedan tidigare väl förankrade i läkemedelsarbetet medan njurmedicins roll i läkemedelssammanhang behöver utvecklas och konstruktiva diskussioner pågår.

17. LPO perioperativ vård, intensivvård och transplantation

Ordförande: Anna Forsberg, anna.forsberg@med.lu.se

Processledare: Erika Wulff, erika.wulff@skane.se

17.1. Övergripande mål

LPO arbetar för att personer som vårdas tiden före, under och efter en operation, och/eller intensivvårdas samt personer som genomgår en transplantation får en god, säker och jämlik vård.

17.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Optimera transporter av kritiskt sjuka mellan sjukhus i Region Skåne

- LPO bevakar NAG's projektarbete som ska bidra till fungerande riktlinjer för transporter av kritiskt sjuka vuxna mellan sjukhusen i Region Skåne, en insats som ska leda till säker, jämlik och effektiv vård. Nationell riktlinje förväntas bli klar under 2024.

Säkerställa jämlik transplantationsvård

- LPO har disputerat transplantationsvård i Skåne och dragit slutsats att transplantationsvård är ojämlig, framför allt på grund av olika organisatoriska förutsättningar. Ur analysen framgår att hjärt- och lungmottagare vårdas enligt nationellt vårdprogram framtaget i samverkan med Västra Götaland-regionen, [Lung-PM nationellt vårdprogram thoraxtransplantation-rev 231012_final \(vgregion.se\)](#). Oklart hur det ser ut för njurmottagare och levermottagare, vilka följs upp i Skåne.
- SoB Organtransplantation blev godkänt för användning i december 2023, och kommer att användas för hjärt- och lungmottagare i Region Skåne. Njurmottagare ställs utanför kunskapsplattformen efter beslut av transplantationsnefrolog i Malmö.
- Transplantationsverksamheten vid SUS, och uppföljning av organmottagare i Region Skåne och Södra sjukvårdsregionen, är organiserad på så sätt att det saknas strukturella och organisatoriska förutsättningar för en jämlik transplantationsvård.

Övriga genomförda aktiviteter

- LPO studerar vetenskapliga belägg för vårdbehovsmätning inom perioperativ vård. LPOs bedömning är att det är en lång process som behöver ta tid.
- Initiativet för att möjliggöra regionalt kunskapsutbyte avseende perioperativ och intensiv omvårdnad är påbörjat, men är i sin linda. Strukturen kommer att utvecklas under 2024. Utmaning att få fram en användarvänlig metod.
- LPO har tagit fram riktlinje och kunskapsunderlag för utmönstring av Desfluran i Region Skåne. Vidare har LPO varit rådgivare till Primärvården avseende preoperativ somatisk bedömning av patienter som ska sövas för tandingrepp. LPO arbetar för ett enande av läkemedelsspädningar inom anestesi/IVA i Region Skåne. En genomlysning av spädningar inom anestesi/IVA-läkemedel för vuxna är under genomförande. Fokus är att minska antalet spädningar, göra dem mindre komplicerade och minskad risk för kontamination genom färre steg. Arbetet ska presenteras under våren 2024.
- Vidare har LPO granskat samt inkommit med synpunkter på uppdaterad MIG- riktlinje [Regional riktlinje för MIG – mobil intensivvårdsgrupp \(skane.se\)](#). Tillsammans med medicinsk rådgivare på enheten för kunskapsstyrning har LPO granskat och reviderat den nya digitala blanketten om hälsodeklaration inför sövning och operation. Likaså säkerställt att den analoga, utskriftsvänliga versionen överensstämmer med den digitala versionen.
- LPO har kartlagt och identifierat regionala riktlinjer som rör LPO PIVoT. [Anestesi och perioperativ vård, vårdriktlinjer - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#) En dialog är påbörjad inom- respektive utanför gruppen, rörande LPO's intresse att undersöka möjligheterna och eventuellt behov, av att implementera mätinstrumentet Clinical Frailty Score (CFS) i Region Skåne.
- Andelen utförda donationer i Region Skåne sjönk med 20 procent (åtta i antal) under 2023 jämfört med 2022. Historiskt sett var 2023 dock ett normalår för Region Skåne, men är i kontrast till övriga svenska donationsområde som 2023 alla ökade antalet donationer. Detta har uppmärksammats inom Region Skåne och utbildningsinsatser planeras för 2024. Dialog är påbörjad inom berörda verksamheter om att bilda ett donationsråd i Region Skåne för att på så sätt öka tillvaratagandet och möjligheterna till donation och transplantation, samt öka personcentrering, jämlik och effektiv vård. I samband med att LPO beslutat att avveckla LAG transplantation lades förslag om att bilda ett regionalt donationsråd, alternativt en LAG donation, som en spegling av den nationella strukturen. LPO belyser identifierat

utbildningsbehov för IVA-1-doktorer och bakjour rörande samtal med patienter och närstående om donation.

- Vidare har LPO adjungerats in i LAG läkemedel för regional beredskap vid krig och kris, för att säkerställa relevant innehåll och mängd av intensivvårdsläkemedel för nödvändig vård en viss period. LPO har nominerat ledamot till Nationell arbetsgrupp, (NAG), strukturerad vårdinformation CVK.
- LPO PIVoT har en god och heltäckande bemanning med olika professioner från regionens olika geografiska delar vilket genererar en mycket hög kompetens med dynamiska diskussioner som genererar konkreta konklusioner, åtgärdsförslag och framsteg för den operativa vården, intensivvården och transplantationsvården i Region Skåne.

18. LPO psykisk hälsa

Ordförande: Björn Hofvander, bjorn.hofvander@med.lu.se

Processledare: Johanna Jaran, johanna.jaran@skane.se

18.1. Övergripande mål

LPO psykisk hälsa ska arbeta för en god och jämlik vård i regionen.

Psykisk hälsa är ett brett område som omfattar allt från främjande och förebyggande insatser till högspecialiserad vård. Området inkluderar barn, vuxna och äldre och är angeläget för både regioner och kommuner.

18.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdförloppet Schizofreni – fortsatt vård och behandling

- LAG schizofreni har arbetat med införande av den första delen av Vårdförlopp schizofreni genom kommunikationsinsatser gentemot berörda verksamheter inkluderande två webinarier. En samlad information med remisstöd och kontaktvägar för primärvården har publicerats. Arbetet med den andra delen av vårdförloppet har inletts.
- Vårdförloppet är nyligen infört varpå det är för tidigt att se huruvida arbetet medför förändring i önskad riktning.

LAG ADHD och autism

- Under 2023 har LAG ADHD och autism arbetat med spridning av kunskaper om VIP ADHD i organisationerna. De har också arbetat med en GAP-analys gällande tillsättandet av vård- och stödsamordnare för patienter med komplex problematik, som inte kommit igång i våra verksamheter. De kommer att arbeta på en presentation för LPO för att lyfta denna fråga.
- LAG ADHD har även arbetat på ett förslag till remiss från primärvården till psykiatri för patienter som behöver bedömas på grund av misstänkt ADHD och/eller autism.
- Det är för tidigt att se huruvida arbetet medför förändring i önskad riktning. LAG har diskuterat indikatorer gällande VIP, men diskussionen är inte avslutad. Utarbetande av GAP-analys gällande tillsättandet av vård- och stödsamordnare pågår.

LAG Psykologisk behandling

LAG psykologisk behandling har under året analyserat psykologisk behandling i primärvården och gjort en GAP-analys utifrån kunskapsbaserad vård, jämlikhet och omställningen till en god och nära vård.

- Ett antal åtgärdsförslag vad gäller förändringar i förfrågningsunderlagen för Vårdval vårdcentral och Vårdval psykoterapi (VVPT) har lämnats.

- Förslag på lämpliga formulär för respektive diagnos som behandlas inom VVPT har lämnats.
- LAG psykologisk behandling har också granskat ett antal internetbaserade program inför och efter genomförd pilot.

Det är för tidigt att se huruvida arbetet medför förändring i önskad riktning. Genom tydlig vägledning i vilken behandlingsmetod som bör väljas vid remittering inom VVPT bör andelen behandlingar inom KBT öka. Andel av psykologisk behandling som sker på vårdcentralen bör på sikt öka. Användandet av validerade skattningsskalor för respektive diagnos förväntas öka.

Beroende

- LPO har följt den nationella arbetsgruppens arbete med att identifiera och sprida befintliga verktyg, utbildningar och annat som kan stödja implementeringen av VIP missbruk och beroende.

Övriga genomförda aktiviteter

- LPO har fört en löpande dialog med de lokala arbetsgrupperna i syfte att säkra tillämpning och implementering av kunskapsstöd.
- LPO har aktivt bidragit i samband med synpunktsrundor av kunskapsstöd samt författat remissvar på en rad områden.
- Genomfört dialogmöte med LPO levnadsvanor, en samverkan som kommer att fortsätta under 2024.
- Granskat texter till det regionala patientinformationsprojektet.

19. LPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin

Ordförande: Katarina Lauruschkus, Katarina.Lauruschkus@skane.se

Processledare: Anders Johansson, andreas.s.johansson@skane.se

19.1. Övergripande mål

LPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin arbetar för att skapa god hälsa och goda villkor för ett självständigt liv och aktivt deltagande i samhället för personer med medfödd eller förvärvad funktionsnedsättning.

Programområdets uppdrag omfattar hela vårdkedjan med primär- och sekundärpreventiva insatser, primärvård och specialiserad vård, rehabilitering i öppen och sluten vård, specialiserad rehabilitering, arbetsrehabilitering, habilitering och försäkringsmedicinska insatser. Programområdet har ett särskilt fokus på personer med medfödd eller förvärvad funktionsnedsättning.

19.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdförlopp traumatisk hjärnskada

- Under hösten 2023 påbörjades arbetet med införande av vårdförlopp för traumatisk hjärnskada. Två lokala arbetsgrupper har bildats, en för lätt traumatisk hjärnskada och en för medelsvår till svåra skador. Båda grupperna täcker vårdloppet från start till slut och målgrupperna barn, ungdomar och vuxna. Rekrytering av medlemmar pågår, de två arbetsgrupperna beräknas börja sitt arbete våren 2024.

Generisk modell för rehabilitering

- Den generiska modellen för rehabilitering och delar av försäkringsmedicinskt arbete fortsätter att vara stöd och mall för integrering av rehabilitering i samtliga vårdförlopp.

Trauma

- LPO avvaktar Nationella arbetsgruppens arbete. NPO Kirurgi och plastikkirurgi har huvudansvar för området.

Övergång till vuxensjukvård för barn och unga inom habilitering

- Den första versionen av rapporten har skickats ut på remiss. LPO har svarat på denna och bland annat haft synpunkter kring att det saknats riktlinjer för övergång för patienter med ryggmärgsbräck samt patienter i behov av spasticitetsbehandling. En mer genomgående remissrunda planeras våren 2024.

Försäkringsmedicinskt kunskapsstöd och ledningssystem

- Socialstyrelsens kunskapsstöd publicerades i slutet av november 2023. Analys och implementeringsarbete kommer att påbörjas i början av 2024. Av kunskapsstödet framkommer bland annat vikten av att stärka koordineringsinsatserna för sjukskrivna patienter samt tillgången till försäkringsmedicinsk kompetens.

LAG Försäkringsmedicin

- LAG Försäkringsmedicin har under 2023 fortsatt med utbildningsinsatser för läkare, rehabiliteringskoordinatorer och övrig hälso- och sjukvårdspersonal. Bland annat har fördjupningsdagar för läkare inom psykiatri och primärvård, två grundutbildningar för rehabiliteringskoordinatorer, fortbildning i ADA- metoden och minoritetsstress genomförts.

LAG Postcovid

- LAG har träffats vid ett tillfälle 2023. Antal patienter med behov av specialiserad vård relaterat till postcovid minskar. I och med att Postcovidmottagning på SUS tagit över uppdraget från de tidigare mottagningarna har behovet av samordning av vården minskat. Beslutsförslag till kunskapsstyrningsrådet om att avsluta gruppen finns.

Övriga genomförda aktiviteter

Remisser

- Under 2023 har LPO svarat på flera nationella och regionala remisser. Bland annat: Socialstyrelsens kunskapsstöd om försäkringsmedicin, första remissomgången Övergång till vuxensjukvård för barn och unga i habiliteringens målgrupp, SOU Rätt förutsättningar för sjukskrivning och Gapanalys för vårdförlopp långvarig smärta hos vuxna.

Samverkansgrupp rehabilitering

- Arbetet fortsätter som tidigare och innefattar kontinuerligt samarbete med LPO även om gruppen inte är en del av kunskapsstyrningen. Fokus för gruppen är gränssnittsfrågor. Under 2023 har gruppen bland annat kartlagt rehabiliteringsinsatser i primärvården. Gruppen har arbetat med intygsförfarande, med mest fokus på ADL- intyget. Inkontinenshjälpmedel är ett exempel på en fråga gruppen kommer jobba vidare med.

Spasticitet

- LPO har under 2023 uppmärksammat de brister och olikheter som finns i Region Skåne gällande behandling för spasticitet. Tillgång till behandling skiljer sig åt både utifrån geografi, diagnos och ålder. Under 2023 hade LPO kontakt med mottagningarna i Ängelholm och Hässleholm som har kartlagt sina spasticitetsmottagningar. Det behövs dock mer sammanhållen kunskap om hur vården ser ut i hela Region Skåne. LPO kommer under 2024 föra frågan vidare inom kunskapsstyrningssystemet via RPO till NPO samt initiera en bredare kartläggning för hela regionen.

Försäkringsmedicin

- Socialstyrelsens publicerade 2023 en lägesbeskrivning avseende sjukskrivning och rehabilitering baserat på enkät skickad till läkare och regionledningar hösten 2022. Denna visar på brister både gällande läkares kunskaper och förutsättningar till att göra rätt bedömningar i sjukskrivningsärenden. LAG Försäkringsmedicin har gått igenom svaren från läkare i Skåne, i stora drag avviker inte dessa från svaren i riket. Resultaten visar på ett stort behov av kompetenshöjande insatser inte bara för läkare utan även för chefer. Tydliga lednings- och styrningssystem är något som LAG Försäkringsmedicin och LPO behöver arbeta vidare med under 2024.

20. LPO reumatiska sjukdomar

Ordförande: Johan Karlsson Wallman, johan.karlsson_wallman@med.lu.se

Processledare: Aleksandra Cavic,

20.2. Övergripande mål

LPO reumatiska sjukdomar arbetar för att alla patienter med reumatisk sjukdom inom Region Skåne får god vård enligt senaste evidens och beprövad erfarenhet, samt en behovsstyrd tillgång till alla delar av den reumatologiska vården.

20.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdförlopp nydebuterad reumatoid artrit

- Patienter med reumatoid artrit (RA) utgör den största patientgruppen inom den specialiserade reumatologiska vården. Lokal arbetsgrupp reumatoid artrit (LAG RA) har lett arbetet med att införa det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet för nydebuterad reumatoid artrit inom Region Skåne. Gapanalys genomfördes och en handlingsplan för införandet av vårdförloppet togs fram och godkändes redan under 2022. Målet är att, utifrån lokala förutsättningar, uppnå jämlik vård för patienter med tidigt RA. Detta innebär en jämlik tillgång till nybesök, återbesök till läkare, läkemedelsbehandling, strukturerad sjuksköterskemottagning, rehabiliteringsåtgärder och patientundervisning. Ytterligare mål är att patienterna snabbt ska nå låg sjukdomsaktivitet eller remission för att förhindra utveckling av funktionsnedsättningar, samt att förbättra täckningsgraden i kvalitetsregistret SRQ. Arbetet med att förbättra identifierade gap har fortgått under 2023, där bland annat insatser på reumatologimottagningarna i syfte att säkra jämlik tillgång till nybesök, återbesök till läkare samt strukturerad sjuksköterskemottagning pågår. Informations- och utbildningsinsatser till primärvård är genomförda, medan fler aktiviteter för att förbättra täckningsgraden i SRQ är inplanerade.
- Arbete för att möjliggöra en systematisk uppföljning av indikatorer för Vårdförlopp nydebuterad reumatoid artrit pågår, där man inom Region Skåne hittills har valt att fokusera på följande tre:
 - ”Nybesök i reumatologisk specialiserad vård inom 30 dagar vid misstänkt reumatoid artrit”. Målnivå $\geq 90\%$.
 - ”Fysiskt besök hos arbetsterapeut och fysioterapeut vid tidig reumatoid artrit”. Målnivå $\geq 80\%$.
 - ”Andel patienter som hämtat ut DMARD/bDMARD/tsDMARD på apoteket inom 3 månader efter RA-diagnos” Målnivå $\geq 90\%$

Vårdförlopp etablerad reumatoid artrit

- Reumatoid artrit (RA) är en kronisk sjukdom, och utöver vårdförloppet för nydebuterad RA (ovan) har även ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för etablerad RA tagits

fram. Vårdförloppet har som mål att alla patienter med etablerad RA ska få tillgång till vård och behandling enligt befintliga riktlinjer, samt erbjudas behovsanpassade insatser från hela det reumatologiska teamet i alla faser av sjukdomen. Ytterligare mål är att öka andelen patienter som är i remission eller har låg sjukdomsaktivitet och som bibehåller en god funktionsnivå, samt att öka patienternas delaktighet i sin vård och behandling.

- Lokal arbetsgrupp reumatoid artrit (LAG RA) driver även införande av vårdförloppet RA etablerad inom Region Skåne. Gapanalysen har färdigställts under hösten 2023 och ett antal förbättringsåtgärder har föreslagits. Förbättringsåtgärderna riktar sig bland annat till att säkerställa att de ledtider som anges i vårdförloppet avseende uppföljning via läkare (fysiskt besök vartannat år) samt uppföljning via sjuksköterska uppnås, att provtagning inför återbesök (fysiskt såväl som per telefon/digitalt) genomförs samt att tillgång till rehabiliteringsåtgärder förbättras.
- Efter att vårdförloppet implementerats, planeras uppföljningen att ske via ett antal utvalda indikatorer.

Vårdförlopp jättecellsartrit

- Jättecellsartrit är en diagnos som i många fall kan vara svår att ställa. Om korrekt diagnos inte fastställs och behandling inte ges tillräckligt snabbt riskerar patienterna bland annat att få nedsatt syn. Samtidigt är överdiagnostik ett problem då behandlingen i sig kan ge biverkningar både på kort och lång sikt. Ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för jättecellsartrit har av dessa skäl tagits fram och publicerades under våren 2023.
- Lokal arbetsgrupp jättecellsartrit (LAG jättecellsartrit) som leder arbetet med implementering av detta vårdförlopp inom Region Skåne, har bildats och har sedan juni 2023 påbörjat arbetet med att identifiera gap och föreslå förbättringsåtgärder. I LAG jättecellsartrit ingår sakkunniga från flera olika områden av den specialiserade vården utöver reumatologin, såsom från ögonsjukvård, akutsjukvård och bild- och funktionsmedicin.
- Efter att vårdförloppet implementerats, planeras uppföljningen att ske via ett antal utvalda indikatorer.

Nationell vårdriktlinje systemisk skleros

- Systemisk skleros är en potentiellt svår, kronisk sjukdom som kan ge allvarliga organmanifestationer från exempel hud, lungor och njurar, där ett multidisciplinärt och multiprofessionellt omhändertagande är av stor vikt. En nationell vårdriktlinje har utarbetats (publicerad våren 2023) för att säkerställa att alla patienter med denna sjukdom får tillgång till rätt kompetens och vård i alla delar av sjukdomsförloppet.
- LPO reumatiska sjukdomar har, i samråd med regionens läkare med specialkompetens kring diagnosen, granskat riktlinjen och bedömt att rekommendationerna i denna i stort överensstämmer med den vård som redan idag erbjuds för patienter med systemisk skleros inom Region Skåne.
- I syfte att förbättra identifieringen av nyinsjuknade patienter och nå en korrekt diagnos utan onödig fördröjning, har det dock identifierats ett behov av utbildningsinsatser riktade mot läkarna i primärvården. Primärvårdens utbildningsenhet (PUE), som planerar utbildningar för allmänläkarna i kompetenshöjande syfte, har informerats om detta behov.

Patientstöd vid reumatiska sjukdomar

- På nationell nivå pågår en process för att ta fram ett digitalt verktyg med patientinformation/utbildning kring i första hand diagnoserna RA, axial spondylartrit och psoriasisartrit. LPO reumatiska sjukdomar bevakar kontinuerligt detta arbete.

21. LPO rörelseorganens sjukdomar

Ordförande: Anders Isacson, Anders.Isacson@skane.se > @skane.se

Processledare: Susanna Stenevi Lundgren, susanna.stenevilundgren@skane.se

21.1. Övergripande mål

LPO rörelseorganens sjukdomar arbetar för att patienter i Region Skåne med symptom från rörelseorganen ska erhålla likvärdig vård i enlighet med nationellt framtagna kunskapsstöd.

21.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdförlopp höftledsartros del 1 och vårdförlopp knäledsartros

- PSVF Höftledsartros del 1 (primärvård) [Höftledsartros - primärvård - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#) godkändes i maj 2020 och PSVF knäledsartros del 1 (primärvård) [Knäledsartros - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#) i februari 2022. Identifiering och prioritering av insatsområdet har skett till följd av nationell prioritering.
- Insatser för patienter med artros är hälsofrämjande och insatsen behövs för att uppnå effektiv, kunskapsbaserad och tillgänglig vård i hela Region Skåne.
- De nationella riktlinjerna för rörelseorganens sjukdomar uppdaterades 2020. Region Skånes Vårdprogram Artros behöver revideras för att följa innehållet i PSVF Höftledsartros och de nationella riktlinjerna.
- LAG Artros har hanterat processen för PSVF Höftledsartros Primärvård som startade november 2021. Arbetsgruppens uppdrag utökades i maj 2022 för att även inkludera PSVF knäledsartros del 1. Dessa båda vårdförlopp lanseras/introduceras i berörda verksamheter samtidigt mars 2024.
- LAG Artros kommer att följa resultat över tid.

Vårdförlopp höftledsartros - proteskirurgi

- PSVF Höftledsartros del 2 [Höftledsartros - proteskirurgi - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#) godkändes i juni 2022. Identifiering och prioritering av insatsområdet har skett till följd av nationell prioritering.
- Ledprotesoperation av höftled är ett kostnadseffektivt ingrepp som förbättrar hälsorelaterad livskvalitet. I nuläget uppnås inte tillgänglighetsmål och vården är inte jämlik. Behovet av höftledsprotesoperation förväntas öka i takt med ökat antal individer i den äldre befolkningen.
- LAG Ledproteskirurgi har gjort en gap-analys och arbetar med förslag till handlingsplan.
- LAG ledproteskirurgi kommer att följa resultat över tid.

Vårdförlopp ländryggsbesvär

- PSVF ländryggsbesvär, vuxna [Ländryggsbesvär hos vuxna - Nationellt kliniskt kunskapsstöd \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#) publicerades 2023.
- Smärta i ländryggen är ett ofta invalidiserande tillstånd som berör en mycket stor del av befolkningen. Handläggning och vård av personer med ländryggsbesvär har uppenbara brister och är ojämlig inom primär vård och specialistvård.
- LAG ländryggsbesvär saknar specialist i allmänmedicin och har därmed inte kunnat påbörja arbetet med PSVF.
- Implementering av VP är inte möjligt utan aktivt deltagande av specialist i allmänmedicin. Det är viktigt att LPR prioriterar att nominera en ledamot till arbetsgruppen.

Nationellt vårdprogram Distala radiusfrakturer

- Nationellt vårdprogram för behandling av distala radiusfrakturer [Nationellt vårdprogram för behandling av distala radiusfrakturer \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](https://www.nationelltklinisktkunskapsstod.se) publicerades 2021. Distala radiusfrakturer är de vanligaste frakturerna som handlägges på akutmottagningarna. Det finns olikheter i hur dessa frakturer behandlas även inom Region Skåne. Vi anser att det finns ett behov av gemensamma lokala riktlinjer och stöd för implementering av dessa. Vidare kan implementering av nya riktlinjer medföra att fler patienter kommer att bli aktuella för operation i tidigt skede vilket medför ökat resursåtgång.
- LAG Distala radiusfrakturer har genomfört en gap-analys och arbetar med sammanställning av behandlingsmetoder.
- LAG distala radiusfrakturer kommer att följa resultat över tid.

22. LPO/RPO sällsynta sjukdomar

Ordförande: Marie Stenmark Askmalm, Marie.StenmarkAskmalm@skane.se

Processledare: Lena Persson, lena.persson@skane.se

22.1. Övergripande mål

LPO/RPO sällsynta sjukdomar arbetar för god och jämlik, samordnad och personcentrerad vård genom hela livet samt ska bidra till förbättrat omhändertagande och livskvalité. Programrådets uppdrag omfattar hela vårdkedjan, dvs. prevention, utredning, behandling och uppföljning.

22.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

I SSVR/RS har beslut tagits att inrätta ett gemensamt LPO och RPO (LPO/RPO). Vid frågor som endast rör RS kan dessa förläggas till början av möten, så att övriga regioners ledamöter kan ansluta därefter. Eftersom programråde sällsynta sjukdomar har gemensamma frågor med nästan samtliga programråden och många frågor primärt rör hela sjukvårdsregionen inklusive Sus-perspektivet bedömdes detta som lämpligt.

LPO/RPO:s arbete går hand i hand med NPO sällsynta sjukdomars insatsområden 2023:

1. Nationellt register sällsynta diagnoser
2. Genetisk diagnostik vid misstänkt sällsynt sjukdom
3. Sällsynta syndrom med komplexa vårdbehov
4. Medfödda metabola sjukdomar
5. Kunskapsstöd för sällsynta sjukdomar

LPO/RPO sällsynta sjukdomar i SSVR arbetar i nära samarbete med CSD Syd. Förtydligande av uppdragsbeskrivning för LPO/RPO gentemot CSD Syd har eftersträvat. LPO/RPO sällsynta sjukdomar förväntas arbeta något ”bredare” än ett traditionellt LPO/RPO, men fortfarande med fokus på grunduppdraget. LPO/RPO är ankare ut i vården, och CSD Syd stöttar denna process.

Nationellt kvalitetsregister

- Arbete med utveckling och implementering av ett nationellt kvalitetsregister för sällsynta diagnoser, RaraSwed, har sedan tidigare påbörjats. Intensivt fortsatt arbete, som leds av processledare och lokal projektgrupp från CSD Syd, har genomförts under året. Fortlöpande samarbete med utsedda representanter i övriga sjukvårdsregioner har fortsatt under året och pågår. Styrgrupp och sakkunniga grupper träffas regelbundet och vid behov. Regelbundna avstämningar görs med LPO/RPO. Registret kommer att omfatta tre moduler (diagnostisk, patientrapporterad samt uppföljning- och behandlingsmodul). Den diagnostiska modulen färdigställdes hösten 2023. Samtliga sjukvårdsregioner har påbörjat arbete för och med

registrering i registret. Hittills har 411 patienter kunnat registreras. Utvecklingsarbete med befintlig modul och framtagande av de två följande modulerna pågår.

- Arbetet har följt tidslinjen och förankrats väl i det nationella samarbetet. Region Skåne/LPO/RPO/CSD Syd uppfyller väl målen som definierats och fastställts i NPO.

Kostnad för primärutredning vid genetisk analys

- Svårighet med acceptans av kostnad för genetisk primärutredning har tagits upp. Solidarisk finansiering finns för släktutredning. LPO/RPO har genom CSD Syd påbörjat analys av remissvägar och kostnad för genetisk utredning. Muntliga intervjuer har genomförts med överläkare inom område Neurologi Vuxen i Lund, Växjö och Ängelholm. Även mailutskick med frågor riktade till överläkare inom samtliga Neurologiska kliniker/sektioner/team (barn och vuxen) i SSVR har gjorts. En innehållsanalys har påbörjats utifrån erhållna svar.
- Underlag avseende analysort och antal analyser vid respektive laboratorium eftersträvas. Jämlig tillgång till genetisk diagnostik vid noggrann indikation eftersträvas regionalt, sjukvårdsregionalt och nationellt. NAG diagnostik vid misstänkt sällsynt sjukdom har påbörjat nationellt arbete där man även kartlägger hur det ser ut på regional nivå.
- Att arbetet pågår via CSD Syd har tagits upp i LPO/RPO. Regionala riktlinjer måste beaktas. Mönstret för remiss till klinisk genetik för analys kan skilja sig mellan regioner men också mellan kliniker inom samma region. Detta kan bero på många olika faktorer. Bland annat kan kunskapsläge, specialistnivå och kostnader påverka.
- NAG genetisk diagnostik vid misstänkt sällsynt sjukdom (där ledamöter från LPO/RPO deltar) har påbörjat sitt arbete under året. Gemensam utvärdering kommer att visa på insatsområden inom detta.

Kunskapsstöd

- Två vårdprogram för sällsynta sjukdomar har tagits fram: 22q11 - deletionssyndromet (22q11) och Prader – Willis syndrom (PWS). Remissförfarande har pågått 2022–23. Spridning till relevanta mottagare har gjorts för återkoppling och konsekvensanalys. Lokala regionala anpassningar är möjliga vid behov, på grund av förutsättningar och resurser. Möjliga undanträngningseffekter bör beaktas. Medverkan i implementering och spridning av relevanta vårdprogram och riktlinjer har beaktats. Medverkan eller rapportering från olika arbetsgrupper i kunskapsstyrningen.

Vårdprogrammen (22q11 och PWS) finns publicerade på [Nationellt vårdprogram för 22q11-deletionssyndromet \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#) samt [Nationellt vårdprogram för Prader-Willis syndrom \(nationelltklinisktkunskapsstod.se\)](#)

- Remiss för SMA (spinal muskelatrofi) – nyföddhetscreening har besvarats bland annat genom ledamot i LPO/RPO. Rekommendation att införa nyföddhetscreening för SMA (i samband med PKU-provet) fattades av Socialstyrelsen efter remissomgång under 2023 och började gälla 2023-08-30. [Nyföddhetscreening \(PKU-provet\) - Socialstyrelsen](#)
- *NAG för sällsynta sjukdomar med komplexa vårdförlopp*
Generiskt vårdförlopp för patienter som diagnosticerats med sällsynt hälsotillstånd med komplexa vårdbehov utarbetas. Avstämning med SKR och NPO sällsynta sjukdomar har gjorts. Kommande två remissrundor är planerade till 2024. Ledamöter från LPO/RPO är med i detta arbete.
- *NAG genetisk diagnostik vid misstänkt sällsynt sjukdom*
Under året har arbete påbörjats. Uppdraget är att analysera tillgång till genetisk diagnostik i regionerna och ge rekommendationer om vilka genetiska analyser som bör övervägas vid misstanke om sällsynt diagnos. Arbetsgruppen ska också vid behov ta fram riktlinjer för bedömning och uppföljning av påvisade genetiska varianter. Två ledamöter från LPO/RPO SSVR, deltar i detta arbete. Jämlig diagnostik vid liknande symptomprofil eftersträvas

nationellt. Nationella riktlinjer måste baseras på kunskapsstyrning. Diskussion generellt kring vikten av att kunskapsstöd som publiceras är möjliga att implementera.

- *NAG medfödda metabola sjukdomar*

Ansvariga för de områden som lyfts till NPO som fokusområden för 2023 har utsetts och arbetet pågår. Uppdraget är att ta fram förslag för att förstärka fungerande och utveckla nya arbetssätt samt förbättra samarbete mellan nationella centra och regional/lokal vård. Arbete sker med uppföljningsprogram för screeningsjukdomar och ojämlig tillgång till nutritionsprodukter, bland annat. Pågående utredning genom Socialdepartementet. Arbete inför uppdrag inom nationell högspecialiserad vård (NHV). Diskussion kring NHV gentemot nära vård.

ERN (European Reference Network)

- 5-årsutvärdering av ERN har genomförts under året. Många ERN besöktes av den granskande kommittén. Det övergripande resultatet var bra. Sus har 4 ERN.
- Pågående EU-satsning: ERN Joint Action/JARDIN (Joint Action Rare Diseases Integration). Tema för grant proposal är “ERN integration into national health systems”. Stor satsning som består av 9 arbetspaket (WP). Ledamöter från LPO/RPO/CSD Syd ingår i den svenska projektgruppen som leds av Socialstyrelsen. Sverige har anmält intresse för att arbeta med delar av WP 6 – 8 som är: National reference networks, undiagnosed disease programmes and registries, och data management. Den svenska projektgruppen behöver utökas för att kunna utföra arbetet på ett bra sätt.
- En dialog har startats med ledningen för Sus angående ERN och vilket stöd som behövs för implementering.
- Regelbunden uppföljning i nära samarbete med CSD Syd och det nationella arbete som pågår tillsammans med Socialstyrelsen inom Joint Action på europeisk nivå. Fysiskt heldagsmöte på Socialstyrelsen med den svenska projektgruppen september 2023 för genomgång och planering. Regelbundna kortare teammöten med gruppen var tredje vecka. Större webbaserade europeiska möten för att bevaka hur planering fortskrider. Kontakt tagen med de ERN som finns på Sus. Enskilda möten för varje ERN tillsammans med Socialstyrelsen har planerats in. Nära kontakt med den nationella gruppen för JARDIN.
- Viktigt med en nationell site per ERN och medlemsland om det ska fungera med jämlik vård över landet. Kan vi arbeta för detta och att ERN ska vara kopplat till specialitet i stället för specifik ort? Viktigt är också att integrera och tydliggöra ERN sjukvårdsregionalt.

Övriga genomförda aktiviteter

- Ledamöter från LPO/RPO deltog i *Nordiska Nätverket för sällsynta hälsotillstånd (NNRD)* i Stockholm 2–3 oktober, där bland annat arbete med och betydelse av nationella strategier för sällsynta hälsotillstånd togs upp.
- Ledamöter från LPO/RPO och medarbetare från CSD Syd deltog i Nationella prioriteringskonferensen 2023 med tema *Jämlik vård för alla – störst behov först* i Malmö 11–12 oktober, med ett förmöte den 10 oktober där utbildning i prioriteringskunskap gavs.
- Ledamöter från LPO/RPO deltog i *Kunskapsstyrningens lärandeträff* i Stockholm 24 oktober. Övergripande tema var uppföljning och analys.
- Information från ledamot i LPO/RPO om ATMP-centrum/Sus Lund som ligger långt fram vad gäller nya terapier. Många nya läkemedel är på väg att tas fram. Socialstyrelsen har gett Sus i uppdrag att bedriva NHV av barn med medfödda metabola sjukdomar. ATMP-centrum/Sus är från och med våren 2023 enda nordiska behandlingscentrum för genterapi vid den neurometabola sjukdomen metakromatisk leukodystrofi (MLD).
- Det pågår inhämtning av synpunkter, sakkunnigas underlag och förslag, på områden som föreslås utgöra NHV. Diskussion kring fördelning, kompetens och ansvarsområden. Lund har varit med i ansökningsförfarande för de flesta NHV. Reflektioner är att Sus är framstående, med specialistsjukvård på hög nivå, på många områden. Viktigt att bibehålla fungerande

verksamheter. Tidigare möten har hållits med sjukhusledning, förvaltningschef och chef för kunskapsstyrningen. Viktigt med fortsatt dialog.

- Arbete med frågor som rör patient- och närstående sker via CSD Syd, bland annat med rekrytering och förordnande av representanter och bildande av patient- och närståenderåd. Informations- och utbildningsaktiviteter har anordnats. Struktur och organisering av detta arbete kommer att tas upp mer utförligt på kommande möte.
- Presentation av pågående satsning, *Undiagnosed Diseases Network, Sweden*. Genom nationellt samarbete stödjer Genomic Medicine Sweden (GMS) vården i att kunna erbjuda patienter snabbare och mer precis diagnostik.
- CSD Syd har påbörjat inventering och uppdatering av befintliga nätverksteam och expertis för sällsynta hälsotillstånd i SSVR. Kontakt har tagits med respektive RPO. Kort rapport har sammanställts. Tillgång till expertkunskap behöver vidareutvecklas genom arbete med nationella nätverk och koordinering. Detta är även en del av centralt arbete för tidig diagnos och behandling.
- I april 2023 kungjorde sjukvårdsministern att arbete med *Nationell strategi för sällsynta hälsotillstånd* ska påbörjas under året. RPO/LPO inväntar detta arbete som också dockar an till ERN/JARDIN vilket i sin tur knyter an till nationella kvalitetsregistret för sällsynta sjukdomar och arbetet som pågår i NAG sällsynta syndrom med komplexa vårdbehov och utarbetande av ett generiskt vårdförlopp. Medarbetare på CSD Syd har tagit fram en Rapport - *Kunskapsunderlag inför en nationell strategi för sällsynta hälsotillstånd i Sverige*.

Förkortningar:

ATMP	Advanced therapy medicinal products
CSD	Centrum för sällsynta diagnoser
ERN	European Reference Network
GMS	Genomic Medicine Sweden
JARDIN	Joint Action Rare Diseases Integration
LPO	Lokalt programområde
NAG	Nationell arbetsgrupp
NHV	Nationell högspecialiserad vård
NNRD	Nordiska nätverket för sällsynta hälsotillstånd
NPO	Nationellt programområde
PKU	Phenylketonuri
RPO	Sjukvårdsregionalt programområde
RS	Region Skåne
SKR	Sveriges kommuner och regioner
SMA	Spinal muskelatrofi
SSVR	Södra sjukvårdsregionen
Sus	Skånes universitetssjukhus
WP	Arbetspaket

23. LPO tandvård

Ordförande: Claes Virdeborn, claes.virdeborn@skane.se

Processledare: Tobias Schölin, Tobias.Scholin@skane.se

23.1. Övergripande mål

LPO tandvård bidrar till att skapa en god och jämlik munhälsa för barn och unga vuxna samt vuxna med särskilda behov genom att utveckla och sprida kunskap om tandvård så att denna används och finns tillgänglig i varje patientmöte.

23.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

LAG Tandvård för barn och unga vuxna

- Region Skåne avtalar med utförare av allmän och specialiserad tandvård för barn och unga vuxna 0-23 år, dvs. under den tid då patienterna omfattas av den avgiftsfria barn-och ungdomstandvården. Den utförda tandvården i dessa åldersgrupper följer ett befintligt vårdprogram för barn och unga vuxna. Vårdprogrammet reglerar bland annat riskbedömningar, revisionsintervall för undersökningar och vilken omhändertagandenivå som gäller för olika åldersgrupper.
- Då munhälsan för barn och unga 0-23 år förändras över tid behöver ett nytt vårdprogram framställas för att vara uppdaterat till det aktuella hälsoläget, samt till de arbetssätt som råder inom tandvården.
- LAG Tandvård för barn och unga vuxna bildades och fastställdes av Kunskapsstyrningsrådet 2022. LAG har till uppgift att revidera det befintliga vårdprogrammet.
- Under första halvåret 2023 har en omfattande kartläggning genomförts. Efter sommaren bildades en författar/skrivgrupp inom LAG som under hösten har arbetat med att skriva fram programmet.
- Gruppen har arbetsmöten inbokade under 2024. Tandvårdsprogrammet planeras att gå på remiss under våren 2024 och hösten kommer att ägnas åt implementeringsinsatser.

LAG Tandreglering för barn och unga vuxna

- För att få kostnadsfri tandregleringsbehandling (ortodonti) i Region Skåne inom den specialiserade tandvården för barn och unga vuxna 0–23 år görs ett urval. Om patienten har en bettavvikelse som enligt skåneindex medger en kostnadsfri tandregleringsbehandling, utfärdas en betalningsgaranti.
- Under år 2021 ökade urvalsprocenten markant. Enligt tidigare beslut ska urvalsprocenten vara under 35% och baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. År 2021 var urvalsprocenten 43,9%. Uppdraget är att utreda och ta fram ett skåneindex som främjar jämlik vård och urval samt grunda sig på vetenskap och beprövad erfarenhet.
- I tidigare index var kriterierna/diagnoserna indelade i grupper av; mycket stort behov, stort behov, måttligt eller mindre behov. Det nya skåneindexet kategoriserar efter grunddiagnoserna och bestämmer därmed vad som ingår i den kostnadsfria tandregleringen. På detta vis skapas förutsättningar för jämlik tandreglering. I arbetet har LAG också sett över diagnoser och behandlingsbehov och anpassat detta efter rådande kunskapsläge.
- LAG avslutade arbetet under hösten 2023. I samband med avslutande överlämnade LAG sitt arbete till Kunskapsstyrningsrådet som godkände LAG vid sitt möte 24-01-19.
- Ansvarig för avtal med specialister i ortodonti kommer att följa upp mängden genomförda ortodontiska behandlingar under 2024.

LAG Preoperativ utredning inför tandvårdsbehandling i narkos

- Vid tandbehandling under narkos behöver en utredning av patientens allmänna hälsotillstånd göras inför sövning. Riktlinje för preoperativ undersökning för de patienter där en medicinsk läkare står bakom remissen till anestesi förnyades 22-12-05. Tandvården har dock en egen riktlinje då särskilda rutiner behövs på grund av det är en tandläkare som remitterar till anestesi. Detta påverkar till exempel möjligheten att få ett aktuellt hjärt- och lungstatus. Nuvarande riktlinje gällande preoperativ utredning av tandvårdspatienter gick ut 2022-12-31 och behöver förnyas. Eftersom förutsättningarna i vårdkedjan har förändrats sedan den utgångna riktlinjen skrevs är enbart revidering inte möjligt.
- LAG preoperativ utredning av tandvårdspatienter inför narkos har som syfte att arbeta fram och implementera en ny riktlinje gällande preoperativ utredning av patienter som ska genomgå tandvård i generell anestesi.
- LAG har haft möten under 2023 men är i nuläget pausad på grund av diskussioner om var den preoperativa utredningen ska göras. Primärvården vill inte genomföra dessa. LAG kom inte vidare i frågan på egen hand och frågan har därför eskalerats upp i organisationen.

Övriga genomförda aktiviteter

- Kunskapsstyrningen inom tandvården är under utveckling. Det finns tre utförare inom tandvården, alla är egna juridiska personer och ingår inte i Region Skånes organisation. Utförarna är Folktandvården Skåne AB, privattandvården och Odontologiska fakulteten vid Malmö universitet. Frågan om arvodering är ofta närvarande för utförarna. Malmö universitet deltar för tillfället inte i den lokala kunskapsorganisationen, vare sig i LPO eller LAG.
- Sedan 2023 bidrar högskolan Kristianstad med representant i LPO tandvård.
- Tandvårdsrådet är tandvårdens presidium till Kunskapsstyrningsrådet. Diskussioner förs om tandvårdsrådets roll och beslut om dess fortsatta verksamhet/utveckling kommer att fattas under första delen av 2024.

24. LPO äldres hälsa och palliativ vård

Ordförande: Anne W. Ekdahl, anne.w.ekdahl@skane.se

Processledare: Håkan Toresson, hakan.toresson@skane.se

24.1. Övergripande mål

LPO äldres hälsa och palliativ vård arbetar för en mer jämlik och nära vård för multisjuka och sköra personer, personer med palliativt vårdbehov oavsett ålder, sjukdom och vårdform samt personer med demenssjukdom. Programområdet fokuserar också på preventivt och hälsofrämjande arbete med syfte att förebygga skador och ohälsa.

24.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdförlopp palliativ vård

- Under 2023 har LAG arbetat med GAP-analys och åtgärdsförslag för kommande handlingsplan som presenterats och godkänts i kunskapsstyrningsrådet i januari 2024. Uppdrag har tilldelats LAG Palliativ vård att ta fram handlingsplan med tillhörande konsekvensbeskrivning och kommunikationsplan och gruppen har påbörjat arbetet.
- GAP-analysen visar att begreppet *Samtal vid allvarlig sjukdom*, som finns beskrivet i PSVF palliativ vård, inte finns definierad och därmed inte har en KVÅ kod. Nationellt arbete har genomförts av NAG palliativ vård och svar från Socialstyrelsen inväntas. Det finns kvalitetsindikatorer för den sista veckan patienten är i livet men inte för tiden dessförinnan och

svårigheter ses att ta fram dessa. NAG palliativ vård har uppdrag att se över möjligheterna och LAG inväntar detta arbete under 2024.

Vårdförlopp utredning av kognitiv svikt vid misstänkt demenssjukdom

- Under 2023 har åtgärdsförslag för kommande handlingsplan presenterats och godkänts i kunskapsstyrningsrådet. Utöver de åtgärdsförslag som redan har lyfts och godkänts av kunskapsstyrningsrådet önskar LAG/LPO att lyfta behovet av införande av sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation i Skåne.
- En viktig del i införandet gäller utbildningar riktade till primärvården. Tyvärr ett område där omställningen från KC demenssjukdomar inte har fungerat optimalt. AKO och PUE har förklarat sig villiga att ta sig an utbildningsuppdraget men saknar fortfarande ett tydligt uppdrag gällande PSVF-relaterade satsningar överlag. Den viktiga övergången efter diagnos från vårdförlopp till insatsförlopp har diskuterats med berörda intressenter och landat i en modell där proaktiv SIP ska användas och även att goda exempel på andra samverkansformer lyfts fram.

Övriga genomförda aktiviteter

Indikatorer äldres hälsa

Tillsammans med bland annat DARC har LPO arbetat för att ta fram regionala data enligt indikatorer i VIS. Syftet är att få aktuella RS-data på följande indikatorer att använda i förbättringsarbete:

- R41.3 för initierad kognitiv utredning
- Oplanerade återinläggningar inom 30 dagar 80+
- Vistelsestid på akuten 80+
- Medeltid till läkare 80+
- Utlokaliserade patienter
- Täckningsgrad i Palliativ registret
- Användning av BPSD-registret
- Förekomst huvudmannaövergripande team

LPO har beslutat om ett antal indikatorer man önskar gå vidare med. Möjligheterna att få stöd av LSGUA för att säkra upp rutiner för återkommande datauttag har hittills varit begränsade.

25. LPO ögonsjukdomar

Ordförande: Peter Åsman, peter.asman@med.lu.se

Processledare: Sigrid Kulneff, Sigrid.Kulneff@skane.se

25.1. Övergripande mål

LPO ögonsjukdomar arbetar för en god ögonvård i syfte att minska risken för synnedsättning och komplikationer av ögonsjukdomar.

25.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

LAG keratokonus

- LAG har kartlagt vård för patienter med keratokonus och sammanställt gapen samt åtgärdsförslagen i en rapport. Rapporten har presenterats till kunskapsstyrningsrådet.
- Nationellt pågår arbete med framtagande av kunskapsstödet för målgruppen. LAG ska avvakta det arbetet.

26. LPO öron, näsa- och halssjukdomar

Ordförande: Daniel Nordanstig, daniel.nordanstig@skane.se

Processledare: Emma Ekberg, emma.ekberg@skane.se

26.1. Övergripande mål

LPO öron, näsa- och halssjukdomar arbetar för att skapa en mer jämlik diagnostik, behandling och uppföljning för patienter med öron-, näsa och halssjukdomar.

Programrådets målgrupp är patienter som har symptom, sjukdomar eller skador i öronen, näsan, bihålorna, munnen, svalget, struphuvudet, halsen och matstrupen. Det kan röra sig om nedsatt hörsel, operation av tonsiller, halsbölder, svåra näsblödningar eller infektioner. Det kan röra sig om nedsatt hörsel, operation av tonsiller, halsbölder, svåra näsblödningar eller infektioner.

26.2. Genomförda aktiviteter och utvärdering av resultat

Vårdförlopp grav hörselnedsättning

- Ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för obstruktiv grav hörselnedsättning har tagits fram nationellt. Målet med vårdförloppet är att patienter med grav hörselnedsättning ska få optimala förutsättningar till kommunikation, interaktion och delaktighet.
- LAG grav hörselnedsättning har påbörjat arbete med att identifiera gap och föreslå förbättringsåtgärder.
- Uppföljningen kommer att ske med ett antal utvalda indikatorer.

Vårdförlopp Obstruktiv sömnrelaterad andningsstörning (OSDB) hos barn

- Ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för OSDB hos barn har tagits fram nationellt. Målet är att barn med allvarlig form av obstruktiv sömnrelaterad andningsstörning ska få diagnos och optimal behandling.
- Under 2023 tillsattes LAG OSDB i syfte att planera och stödja införande av vårdförloppet i enlighet med regional process för införande. LAG startar sitt arbete med gapanalys under februari 2024.
- Uppföljningen kommer att ske med ett antal utvalda indikatorer.

Nationell vårdriktlinje för kall teknik vid tonsillektomi

- En nationell vårdriktlinje för kall teknik vid tonsillektomi är framtagen.
- LPO öron-, näsa och halssjukdomar har tagit sig an riktlinjen och bedömt att rekommendationerna i denna i stort överensstämmer med den vård som idag erbjuds till patienterna idag

Framtagande av regional medicinsk riktlinje dysfagi

- LPO ÖNH har sedan tidigare identifierat behov av att ta fram regional medicinsk riktlinje kring dysfagi. Med anledning av detta fick LAG dysfagi under våren 2022 i uppdrag att göra ett förarbete med syfte att kartlägga vården för patienter med dysfagi samt att föreslå åtgärder. Kartläggningen behandlades i kunskapsrådet i januari 2023. Den visade bl.a. att det finns behov av att ta fram regional riktlinje för utredning, behandling och rehabilitering av patienter med dysfagi samt ansvarsfördelning mellan/ inom vårdnivåer.
- LAG dysfagi fick i januari 2023 uppdrag att ta fram regional riktlinje för dysfagi. Arbetet i LAG har pågått under 2023 och vid årets slut är framtagandet av riktlinje i sitt slutskede.
- Resultatet kommer att behandlas i LPO ÖNH och därefter gå på synpunktsrunda till berörda aktörer, varefter den kan tas upp i kunskapsstyrningsrådet för beslut.

Övriga genomförda aktiviteter

LPO öron-, näsa och halssjukdomar har under året:

- bevakat det nationella arbetet och vid behov besvarat remisser
- bidragit med granskning av AKO Skåne-riktlinjer inför publicering på Vårdgivare Skåne.
- bidragit med granskare av nationell patientinformation 1177.se inom olika områden.
- bidragit med medskribent i nationellt vårdprogram cancerrehabilitering för barn och unga, gällande kapitlet Hörsel.
- samarbetat med övriga LPOer, t. ex. genom representant i regionalt barnnätverk.

Sammanfattning av verksamhetsberättelse 2023

LPO	Personcentrerat sammanhållet vårdförlopp (PSVF)	Nationellt vårdprogram (NVP) Nationell plan	Nationell vårdriktlinje/ riktlinje	Regionalt kunskapsstöd samt övriga insatser
Akut vård				X
Barns och ungdomars hälsa		X	X	X
Cancersjukdomar		X		X
Endokrina sjukdomar	X	X		
Hjärt- och kärlsjukdomar	X	X	X	X
Hud- och könssjukdomar	X	X		X
Infektionssjukdomar	X	X		X
Kirurgi och plastikkirurgi				X
Kvinnosjukdomar och förlossning			X	X
Levnadsvanor		X		X
LPR				X
Lung- och allergisjukdomar	X			
Mag- och tarmsjukdomar	X	X		X
Medicinsk diagnostik				X
Nervsystemets sjukdomar	X		X	
Njur- och urinvägssjukdomar		X		X
PIVOT				X
Psykisk hälsa	X		X	X
Rehabilitering, habilitering och FM	X			X
Reumatiska sjukdomar	X		X	
Rörelseorganens sjukdomar	X	X		X
Sällsynta sjukdomar				X
Tandvård				X
Äldre hälsa och palliativ vård	X			X
Ögonsjukdomar				X
Öron, näsa och halssjukdomar	X		X	X